

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala ChF

La Confederaziun en furma concisa

2025

Er sco app

CH info

«Democrazia è dapli che mo in sistem – igl è ina tenuta!»

Viktor Rossi, chancelier federal

Charas lecturas e chars lecturs

Ins na sto betg esser in divinader per vesair che l'onn 2025 ans vegn a purtar grondas sfidas. La situaziun mundiala è caracterisada da tensiuns politicas e da crisas ecologicas. Tant pli impurtanta è ina democrazia stabila ed abla d'agir. Amez las intschertezzas globalas mussa la Svizra ch'ina tala democrazia vivida n'è betg mo in privilegi, mabain ina responsabladad – ed ina speranza.

La giuventetgna gioga ina rolla centrala en quest connex. Ella n'è betg mo in simbol per l'avegnir, mabain gia oz ina forza decisiva per midadas. Persunas giuvnas mettan en dumonda l'existent, portan ideas frestgas e mettan novs accents. Lur prontezza da s'engaschar politicamain e socialmain rinforza nossa democrazia directa. Ina chaussa è clera: la democrazia resta viva, mo sch'ella vegn vivida cun curaschi e persvasiun.

Gist en temps malsegirs èsi perquai decisiv che nus tuttas e tuts, giuven e vegl, chapeschian, co che noss sistem politic funcziuna e tge pussaivladads da cundecider ch'el porscha. Mo tgi ch'enconuscha ses dretgs democratics, po er far diever da quels.

Democrazia è dapli che mo in sistem – igl è ina tenuta! Ella pretenda il dialog, il respect d'autras opiniuns e la voluntad da chattar cuminaivlamain soluziuns.

«La Confederaziun en furma concisa» duai gidar ad approfundar la savida davart nossa democrazia ed illustrar las valurs da la cundecisiun politica. La broschura duai inspirar da surpigliar responsabladad e da drizzar il sguard sur ils agens interess or e sin il bainstar public.

Cun ils megliers salids

Viktor Rossi
Chancelier federal

Fatgs
La Svizra

6

Fundament
Democrazia directa

16

Istorgia da la Svizra _____ 10

Federalissem _____ 12

Cunvegnas e commembranzas _ 14

Separaziun da las pussanzas ____ 20

Votaziuns _____ 22

Elecziuns _____ 24

Partidas en il Cussegl federal
ed en il parlament _____ 26

**Questa publicaziun preschenta la situaziun a la fin da
la redacziun (20-01-2025). Cifras ed infurmaziuns actualas
èn mintgamai publitgadas sin las paginas d'internet
menziunadas.**

**Purschidas supplementaras tar la brochura
«La Confederaziun en furma concisa»**

Legislativa
Il parlament
28

Incumbensas dal parlament ____ 32

Organisaziun dal parlament ____ 34

Particularitads dal parlament ____ 40

La via ad ina nova lescha ____ 42

Il Servetschs dal parlament ____ 44

In parlament per tuts ____ 45

Executiva
La regenza
46

Il Cussegl federal _____ 50

Incumbensas dal
Cussegl federal _____ 52

L'administraziun federala _____ 54

Chanzlia federala ChF _____ 56

Departament federal
d'affars externs DFAE _____ 58

Departament federal
da l'intern DFI _____ 60

Departament federal
da giustia e polizia DFGP _____ 62

Departament federal da
defensiun, protecziun da
la populaziun e sport DDPS _____ 64

Departament federal
da finanzas DFF _____ 66

Departament federal
d'economia, furmaziun
e retschertga DEFR _____ 68

Departament federal per
ambient, traffic, energia e
communicaziun DATEC _____ 70

Giudicativa
Il tribunals
72

Il Tribunal federal _____ 76

Il Tribunal penal federal _____ 80

Il Tribunal administrativ federal ____ 82

Il Tribunal federal da patentas ____ 84

Sentenzias dals tribunals
federalis _____ 85

Impressum _____ 86

La Svizra

813 000 Svizras e Svizzers vivan a l'exteriur, 171 000 d'ellas ed els èn pli giuvens che 18 onns. Per quests giuvens «Svizzers a l'exteriur» vegnan organisads champs da vacanzas en Svizra.

Qua fan els pitschnas spassegiadas en la natira e visitan citads en differents chantuns. Els emprendan uschia bler davart lur «segunda patria».

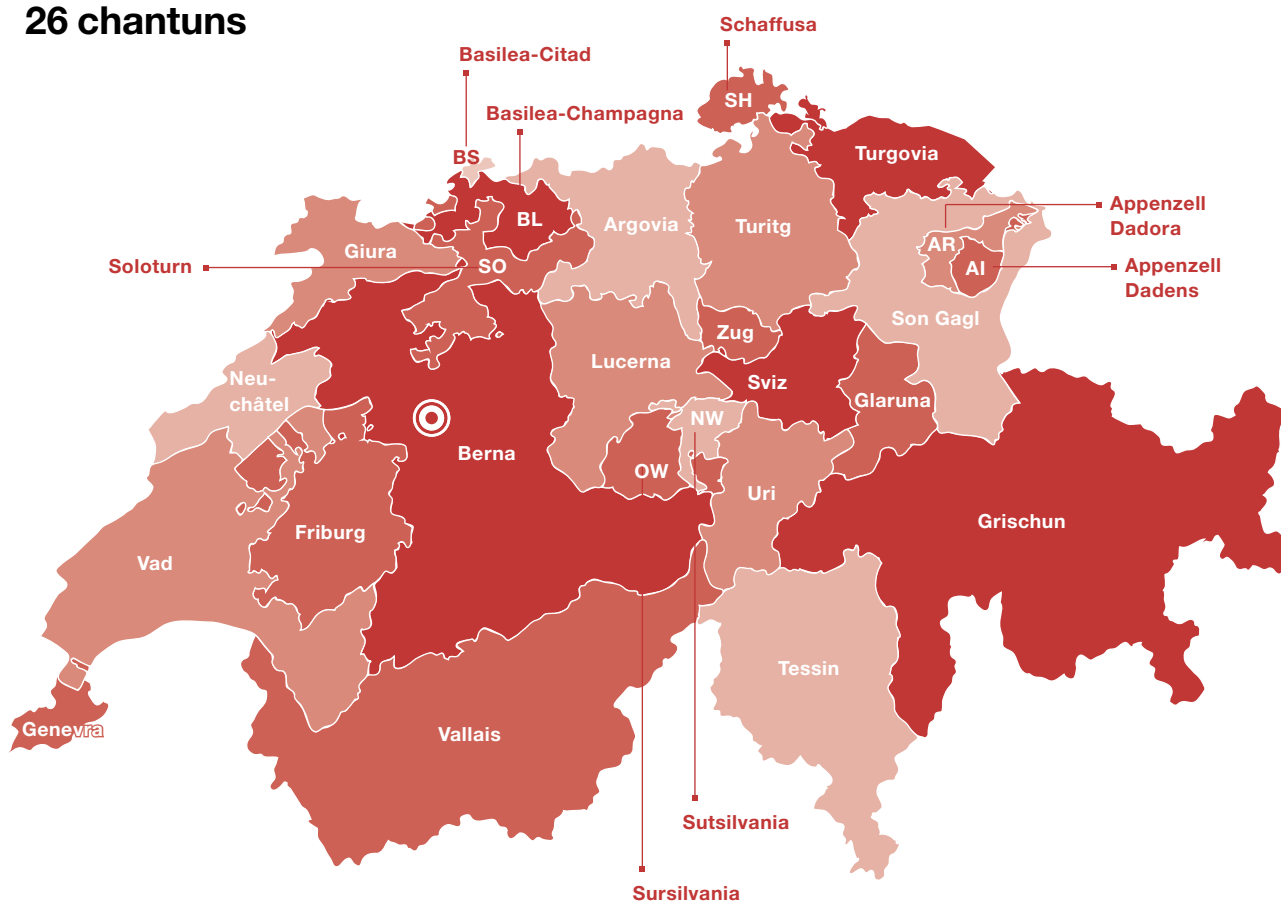

La Svizra

La Svizra è in pitschen pajais cun ina populaziun da circa 9 milliuns persunas. Ella consista da 4 regions linguisticas da differenta grondezza. La Svizra è in stadi federal cun 26 chantuns ch'èn per gronda part independents e che sa cumponan da numerusas vischnancas. La plurilinguitad ed il federalissem han lur ragischs en il passà e characteriseschan la Svizra. Sia neutralitad è renconuschida da tut ils stadis dal mund.

26 chantuns

Statistica federala

9 milliuns persunas

En Svizra vivan circa 9 milliuns persunas, 27 % da quellas senza passaport svizzer (populaziun, 3. quartal 2024). Passa la mesadad da las persunas estras è u naschida en Svizra u viva qua dapi almain 10 onns. La gronda part da la populaziun estra deriva d'in pajais da la UE. La pli gronda part èn persunas da l'Italia, da la Germania e dal Portugal.

6565 776 cun naziunalitad svizra
2462 083 senza naziunalitad svizra

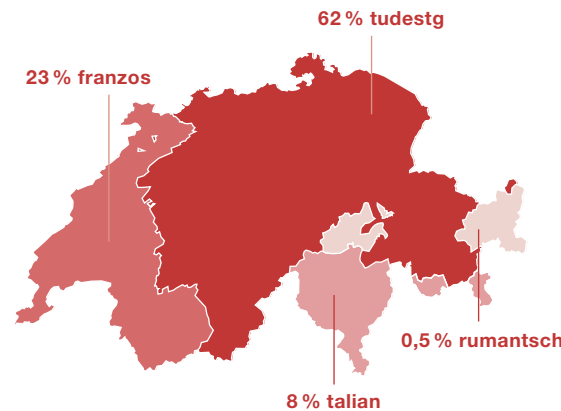
Pajais cristian

La Svizra è in pajais per gronda part cristian. 57% da la populaziun èn u catolics u reformads ubain appartegnan ad in'otra cuminanza cristiana. La libertad da religiun permetta er ad autras cuminanzas religiusas da pratitgar lur religiun. Dapi plirs onns crescha la part da las persunas che n'appartegnan a nagina confessiun, e quai oravant tut en regiuns urbanas.

4 linguas naziunalas

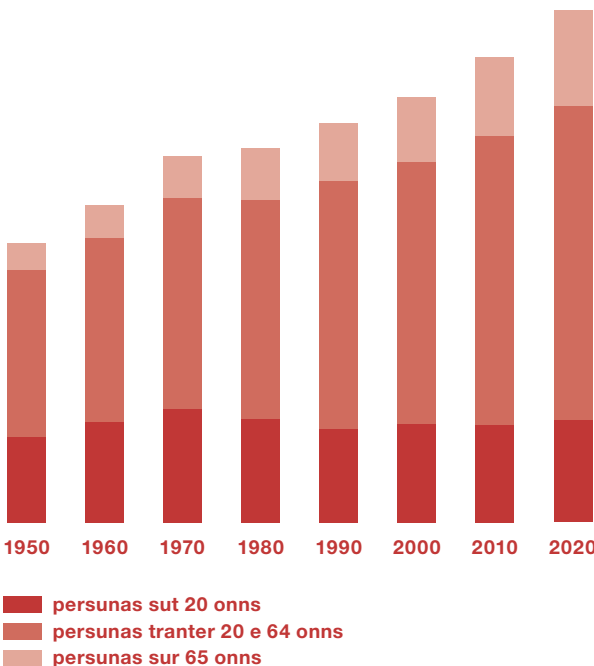
La Svizra è in pajais pluriling. Las quatter linguas naziunalas èn il tudestg, il franzos, il talian ed il rumantsch. 62 % da la populaziun discurren principalmain tudestg (svizzer), 23 % franzos, 8 % talian e 0,5 % rumantsch. 23 % da la populaziun han (anc) in'otra lingua principala. Bliers inditgeschan duas linguas sco linguas principalas: els èn bilings.

Svizra

Autas aspectativa da vita

La populaziun en Svizra vegn pli e pli veglia ed ha adina main uffants che pli baud. L'aspectativa da vita en media è ina da las pli autas dal mund: ella importa 82 onns per ils umens ed 86 onns per las dunnas. En media survegnan las dunnas 1,3 uffants. La part da la populaziun da 64 onns e dapli è creschida, quella da sut 20 onns e quella da 20 fin 64 onns è sa reducida.

Istorgia da la Svizra

La Svizra è sa sviluppada en il decurs dals tschientaners or d'ina rait da differentas alianzas ad ina federaziun da stadis e lura al stadi federal odiern. **Ils cunfins svizzers e la neutralitad èn vegnids fixads e renconuschids l'onn 1815 sin plaun internaziunal. Il sistem politic ha ses origin en la Constituziun federala da l'onn 1848. Dapi lura ha la Confederaziun survegnì dapli cumpetenzas, il pievel dapli dretgs, e la diversitad politica è creschida.**

1291 Veglia Confederaziun: Partenadis d'allianza

Allianzas alternantas tranter las citads e las regiuns ruralas han l'intent da segirar l'urden politic a l'intern e l'indipendenza vers anora. L'onn 1291 fan Uri, Sviz e Sutsilvania l'emprima alianza documentada. En il decurs dals tschientaners crescha la Confederaziun tras ulteriuras alianzas e tras la conquista da territoris.

1848 Constituziun federala: Stadi federal democratic

La Constituziun federala concede a la gronda part dals burgais – als umens – differents dretgs e diversas libertads, tranter auter il dretg da votar e d'eleger. Sin plaun federal vegn introduci il sistem da duas chombras cun in Cussegl naziunal ed in Cussegl dals chantuns. Questas duas chombras elegian il Cussegl federal. Intgins secturs vegnan centralisads. La Svizra sa sviluppa ad in spazi giuridic ed economic unitar.

1874, 1891 Extensiun da la democrazia: Iniziativa, referendum

Tras la revisiun da la Constituziun federala survegn la Confederaziun dapli incumbensas ed ils dretgs democratics vegnan extendids sin plaun federal. L'onn 1874 vegn introduci il referendum, l'onn 1891 l'iniziativa dal pievel (→ p. 22).

1914–1918 Emprima Guerra mundiala, chauma generala: Ideas socialisticas

La povradad e la dischocupaziun durant l'Emprima Guerra mundiala sco er las ideas socialisticas da la Revoluziun russa provocheschan l'onn 1918 la chauma generala naziunala.

1919, 1929 Proporz: Vinavant en direcziun da la democrazia da concordanza

L'onn 1919 vegn il Cussegl naziunal elegi per l'emprima giada tenor la procedura da proporz, ed en il Cussegl federal sesan ussa er dus commembers conservativs catolics (oz Alianza dal Center). A partir da l'onn 1929 fa er in commember da la Partida da purs, mastergnants e burgais (oz PPS) part dal Cussegl federal.

Video
Istorgia dala Svizra
(en tudestg)

1798–1802
Helvetica:
Stadi unitar sut
pussanza estra

Suenter l'invasiun da las truppas franzosas vegn la Confederaziun trasformada en la Republica helvetica: en in stadi unitar sut la controlla da Paris.

1803–1814
Mediazium:
Pussanza estra main
severa

Suenter guerras civilas tranter ils federalists ed ils aderents da la Republica helvetica dat Napoleun a la Svizra ina constituziun da mediazium. Quella dat als chantuns puspè ina tscherta independenza e fixescha la gronda part dals cunfins chantunals.

1815
Contract federal:
Neutralitad e
federaziun da stadis

Suenter la fin da Napoleun renconuschan las grondas pussanzas europeicas la neutralitad da la Svizra, ed i vegnan fixads ils cunfins naziunals che valan anc oz. Tras il Contract federal da l'onn 1815 vegnan reunidas las differentas alianzas federalas ad in'unica federaziun da stadis.

1847–1848
Guerra da la
Lia separatista:
Liberals cunter
conservativs

La dumonda davart la concepziun da la Confederaziun chaschuna ina guerra civila tranter ils chantuns liberals ed ils chantuns conservativs catolics. La Guerra da la Lia separatista finescha cun ina victoria da las forzas liberalas.

1939–1945
Segunda Guerra
mundiala:
Integraziun da la
sanestra

En il context da la Segunda Guerra mundiala s'avischinan las forzas politicas da la sanestra fin a la dretga ina a l'austra: l'onn 1943 elegia il parlament in socialdemocrat en la regenza. L'onn 1951 in segund. Dapi l'onn 1959 sa cumpona il Cussegl federal da quatter partidas (→ «Furmla magica», p. 51).

1971
Egualitad dals dretgs:
Dretg da votar da las
dunnas

Il favrer 1971 acceptan ils votants il dretg federal da votar e d'eleger da las dunnas cun 66 % da las vuschs. La plipart dals chantuns e da las vischnancas introducescha il dretg da votar da las dunnas er sin plaun chantunal e communal.

1979
Nov chantun:
Giura

L'onn 1978 din 82 % da las votantas e dals votants svizzers «gea» a la fundaziun dal nov chantun Giura. Dapi l'onn 1979 cumpiglia la Svizra 26 chantuns.

2000
Terza Constituziun
federala:
Repartiziun da las
incumbensas

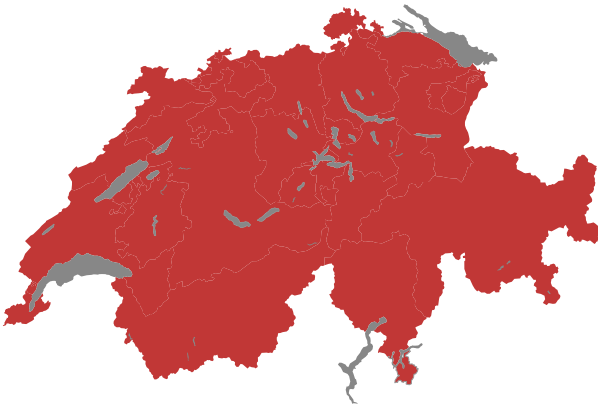
La revisiun totala da la Constituziun federala regla la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns: La Confederaziun survegn dapli incumbensas, l'administraziun federala vegn engrondida. Il 1999 din las votantas ed ils votants «gea» a la terza Constituziun federala. Quella entra en vigur l'onn 2000 e vala anc oz.

Federalissem

La Svizra è in stadi federalistic: la pussanza statala è repartida sin la Confederaziun, sin ils chantuns e sin las vischnancas. **Ils chantuns e las vischnancas han grondas libertads d'agir per ademplir lur incumbensas. Tras il federalissem èsi pussaivel che la Svizra po exister sco unitad – malgrà quatter culturas linguisticas e malgrà atgnadads regionalas particularas.**

1

Dapi l'onn 1848 è la Svizra in stadi federal che vegn er numnà «Confederaziun».

Confederaziun

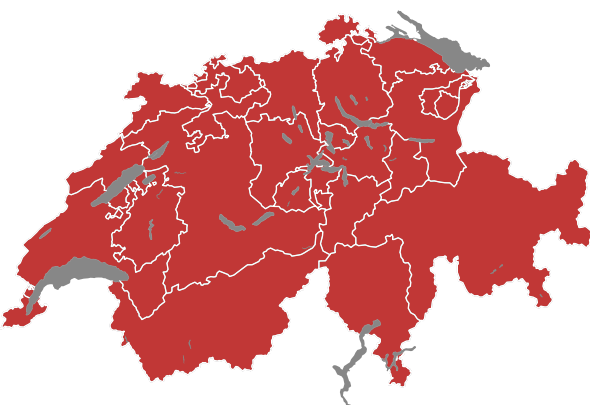
La Constituziun federala fixescha las incumbensas da la Confederaziun. Quai èn tranter auter las relaziuns cun l'exteriur, la defensiun naziunala, la rait da vias naziunalas e l'energia nucleara. Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns furman il parlament federal, la regenza naziunala sa cumpona da set cusseglieras federalas e cussegliers federali, il Tribunal federal è responsabel per la giurisdicziun naziunala. Per sia finanziaziun incassascha la Confederaziun tranter auter la taglia federala directa.

85 pertschient da las abitantas e dals abitants vivan en territoris urbans.

11 pertschient da las Svizras e dals Svizzers vivan a l'exteriur: 813 000 «Svizras e Svizzers a l'exteriur».

26

La Confederaziun consista da 26 chantuns.

Chantuns

Mintga chantun ha in agen parlament, in'atgna regenza, atgnas dretgiras ed in'atgna constituziun. La constituziun chantunala na dastga betg cuntradir a la Constituziun federala. Ils chantuns realiseschan las prescripziuns da la Confederaziun, concepeschon dentant lur activitad tenor ils agens basegns. Ina gronda libertad d'agir han els p.ex. en ils fatgs da scola, d'ospital, da cultura e da polizia. Mintga chantun incassascha taglias chantunalas per sia finanziaziun.

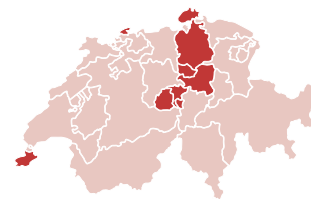
4 chantuns èn uffizialmain plurilingvs: Berna, Friburg ed il Vallais han duas linguas uffizialas, il Grischun schizunt trais.

En ils chantuns Appenzell Dadens e Glaruna ha anc lieu il cumin u la mastralia.

In instrument important per la coesiun da la Svizra è la gultvaziun da finanzas naziunala. Ella correspunda a la voluntad da solidaritad: ils chantuns economicamain fermes e la Confederaziun gidan ils chantuns finanzialmain pli debels.

Mintga chantun ha in'otra situaziun da partenza per ademplir sias incumbensas: i dat chantuns gronds, pitschens, urbans, rurals e muntagnards. La gultvaziun da finanzas naziunala duai reducir las differenzas economicas tranter ils chantuns.

La Confederaziun ed 8 chantuns pagan en la gultvaziun da finanzas: ZH, SZ, OW, NW, ZG, BS, SH, GE. Ils 18 chantuns restants survegnan pajaments da gultvaziun.

- chantuns che pagan (8)
- chantuns che survegnan (18)

L'onn 2025 èn vegnids pajads 6,2 milliardas francs en la gultvaziun da finanzas: 4,2 milliardas da la Confederaziun e 2 milliardas dals chantuns.

2
4,2
6,2

Exempels Vallais e Zug

Il Vallais, in chantun cun paucas resursas, survegn 78 milliuns francs da la gultvaziun da finanzas, pia 2469 francs per abitanta ed abitant. Zug, in chantun cun bleras resursas, paga 431 milliuns francs en la gultvaziun da finanzas, 3321 francs per abitanta ed abitant.

Gultvaziun da finanzas
(en tudestg)

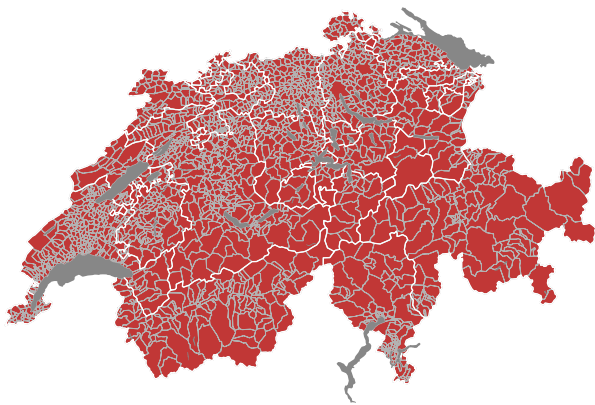

Video «Federalissem»
(en tudestg)

2121

Ils 26 chantuns èn dividids en 2121 vischnancas.

Vischnancas

Mintga chantun regla sez co che las incumbensas tranter el e las vischnancas vegnan repartidas. Las incumbensas da las vischnancas èn p.ex. la planisaziun locala, il manaschi da scola, ils fatgs da provediment ed ils pumpiers. Vischnancas pli grondas e citads han parlaments e votaziuns dal pievel. En vischnancas pli pitschnas decida il pievel en radunanzas communalas davart projects politics. Mintga vischnanca incassascha taglias communalas.

Il dumber da vischnancas sa reducescha onn per onn, perquai che las vischnancas s'uneschon (fusiuns).

La vischnanca cun il dumber da la populaziun il pli grond è la citad da Turitg. Qua vivan var 434 000 persunas. Il dumber d'abitants il pli pitschen ha Kammersrohr en il chantun Soloturn (31 persunas).

Cunvegnas e commembranzas

La Svizra è in stadi neutral ed ha colliaziuns sin l'entir mund: cun l'Uniun europeica (UE) è ella colliada tras cunvegnas bilateralas. Ultra da quai è ella commembra da las Naziuns Unidas (ONU) e d'autras organisaziuns internaziunalas. A Genevra s'inscuntran expertas e politichers da la Svizra e da l'exteriur per la collavuraziun internaziunala.

Europa

Cunvegnas cun l'Uniun europeica UE

La Svizra n'è betg commembra da la UE, ha dentant stretgas relaziuns cun tala. Questas relaziuns vegnan regladas sin l'uschenumnada via bilaterala. La basa respectiva furman passa 100 cunvegnas, tranter quellas las cunvegnas bilateralas I e II:

Las Bilateralas I èn vegnidas acceptadas l'onn 2000 da las votantas e dals votants svizzers cun 67 %. Las 7 cunvegnas bilateralas reglan cunzunt dumondas economicas. La finamira principala è in access bilateral pli facil als martgads (rauba, servetschs, forzas da lavur). Ils stadis commembers da la UE e spezialmain ils stadis vischins èn ils partenaris commerzials ils pli impurtants da la Svizra. Per la UE è la Svizra la partenaria commerziala la quart impurtanta.

Las Bilateralas II reglan ulteriuras dumondas economicas, dentant er la collavuraziun en ils secturs da l'asil, da la segirezza, da l'ambient e da la cultura. Ellas cumpiglian 9 cunvegnas, tranter auter la Cunvegna da Schengen-Dublin che las votantas ed ils votants svizzers han acceptà l'onn 2005 cun 55 %. Schengen pussibilitescha tranter auter la mobilitad transcunfinala ed ina collavuraziun en ils secturs da la giustia e da la polizia. Dublin pussibilitescha tranter auter ina coordinaziun da las proceduras d'asil.

Il Cussegl federal vul stabilisar e sviluppar vinavant la via bilaterala. El fa quai cun l'uschenumnada avischinaziun per pachet. Dal mars fin il december 2024 ha el contractà en chaussa cun la UE. Il pachet cuntegna plirs elements tematics, tranter auter trais novas cunvegnas (electricitad, sanadad, segirezza da victualias) sco er l'actualisaziun da tschintg elements existents, per pudair garantir a l'economia svizra vinavant l'access senza obstachels al martgà intern da la UE. Ils 20 da december 2024 ha il Cussegl federal prendì enconuschientscha da la conclusiun materiala da las tractativas tranter la Svizra e l'UE.

27 stadis commembers
Sedia a Brüssel
Dapi l'onn 1951 (CECA)

Commembranzas

AECL

L'Associaziun europeica da commerzi liber (AECL) promova il commerzi liber tranter ses pajais commembers, vul dir la Svizra, il Liechtenstein, l'Islanda e la Norvegia. Ensemen cun ils pajais da la UE furman ils pajais da la AECL – senza la Svizra – il Spazi economic europeic (SEE). Ina participaziun al SEE era vegnida refusada da las votantas e dals votants svizzers l'onn 1992.

4 stadis commembers
Sedia a Genevra
Fundada l'onn 1960, tranter auter da la Svizra

Cussegl da l'Europa

Il Cussegl da l'Europa sa concentrescha sin la promozion dals dretgs umans, da la democrazia e dal stadi da dretg. Ina da las prestaziuns centralas dal Cussegl da l'Europa è la Convenziun per la protecziun dals dretgs umans e da las libertads fundamentalas (CEDU). A mintga burgaisa e burgais dat quella il dretg da far recurs tar il Tribunal europeic dals dretgs umans, sche dretgs èn vegnids violads che la CEDU garantescha – premess ch'ins ha recurri avant tar tut las instanzas giudizialas en Svizra.

46 stadis commembers
Sedia a Strassburg
Secretari general: Alain Berset (CH)
Fundà l'onn 1949, la Svizra è commembra dapi l'onn 1963

Neutralitad (en tudestg)

Neutralitad

La Svizra è in stadi neutral: ella na dastga betg sa participar a conflicts armads tranter stadis ed er betg s'associar ad alleanzas militarass. La neutralitad da la Svizra è renconuschida sin l'entir mund.

Mund

Commembranzas

Naziuns Unidas (ONU)

A la ONU appartegnan 193 stadis dal mund. Ella s'engascha per la pasch e per la segirezza internaziunala sco er per la collavuraziun mundiala, sch'i sa tracta da schliar problems internaziunals e da respectar ils dretgs umans. La Svizra è commembra da la ONU dapi l'onn 2002: en ina votaziun ha il pievel acceptà la participaziun cun 55 %.

193 stadis commembers

Sedia principala a New York, sedias europeicas a Geneva e Vienna
Fundadas l'onn 1945, la Svizra è commembra dapi l'onn 2002

OSCE

L'Organisaziun per la segirezza e la collavuraziun en l'Europa (OSCE) è – cun ses stadis participants en l'America dal Nord, en l'Europa ed en l'Asia – l'organisaziun da segirezza regiunala la pli gronda dal mund. Sco forum per il dialog politic s'occupa la OSCE cun in vast spectrum da dumondas da la segirezza regiunala cuminaivla. I vegnan tractads temas politics e militarss, dumondas da l'economia e da l'ambient sco er ils dretgs umans.

57 stadis participants

Sedia a Vienna

Fundada l'onn 1975, tranter auter da la Svizra

UNESCO

L'Organisaziun da las Naziuns Unidas per l'educaziun, la scienza e la cultura (UNESCO), ch'è er activa en il sector da la communicaziun, è in forum per la collavuraziun internaziunala e per il svilup da standards globals. Ella ha la finamira da promover la solidaritad tranter ils umans ed uschia da contribuir a la pasch, a la segirezza ed al svilup persistent.

194 stadis commembers

Sedia a Paris

Fundada l'onn 1945, la Svizra è commembra dapi l'onn 1949

WTO

L'Organisaziun mundiala da commerzi (WTO) regla e promova las relaziuns commercialas mundialas. La finamira da las convegnas WTO è ch'il commerzi funcziunia, saja transparent e liber da discriminaziuns. Ils commembers da la WTO s'obligheschan d'observar tschertas reglas fundamentalas en connex cun lur relaziuns commercialas.

166 stadis commembers

Sedia a Geneva

Fundada l'onn 1995, tranter auter da la Svizra

OECD

L'Organisaziun da cooperaziun e svilup economic (OECD) serva al barat da savida en fitg differents secturs. Sia finamira è la promoziun dal bainstar, da la qualitat da viver e da l'egualitad da las schanzas. La OECD elavura standards internaziunals e publitgescha regularmain statisticas e studis internaziunals, tranter auter ils studis da PISA.

38 stadis commembers

Sedia a Paris

Fundada l'onn 1961, tranter auter da la Svizra

Partenadi

Partenadi cun la NATO per la pasch

La Svizra n'è betg commembra da la NATO, collavura dentant dapi l'onn 1996 cun ella en il rom dal partenadi per la pasch e dal Cussegl da partenadi euro-atlantic. La NATO è in'allianza da defensiun politica e militar da 32 stadis da l'Europa e da l'America dal Nord. Ensem cun ils pajais partenaris s'engascha ella per la segirezza e per la pasch en il spazi transatlantic.

32 stadis commembers

Sedia a Brüssel

Fundada l'onn 1949

Democrazia diretta

Mintga onn simulescha il Lycée-Collège de la Planta ina radunanza generala da l'ONU: Scolas e scolars sa mettan en la rolla da delegadas e delegads da 77 pajais. Per quest di èn ellas ed

els sa preparads durant 1 onn. Ussa hai num da s'engaschar per ils interess da «lur» pajais e d'esser averts per l'opiniun dals auters. A la fin vegni votà.

Democrazia directa

En strusch in auter stadi ha il pievel uschè blers dretgs da cundecisiun sco en Svizra. **Trais fin quatter giadas per onn han lieu votaziuns dal pievel. Mintga quatter onns vegnan realisadas elecziuns dal parlament. La separaziun da las pussanzas procura che la pussanza na sa concentreschia betg tar ina persuna u ina partida: ella è in princip fundamental da la democrazia.**

Participaziun a las votaziuns ed elecziuns

A las votaziuns federalas sa participeschan mintgamai circa 47 % da las personas cun dretg da votar (media dals davos tschintg onns). Tut tenor il tema dal project da votaziun è la participaziun a la votaziun pli auta u pli bassa. Sumegliantamain sa preschenta la situaziun tar las elecziuns: stgars mintga segunda Svizra e mintga secund Svizzer sa participescha a las elecziuns federalas.

Consegna dals cedels electorals

Las personas cun dretg d'eleger e da votar han pliras pussaivladads da votar e d'eleger:

- **Per corrispondenza:** trametter ils cedels da votar u ils cedels electorals en ina cuverta uffiziala per posta u metter quella en la chascha da brevs da la vischnanca da domicil.
- **A l'urna:** metter ils cedels da votar u ils cedels electorals en in local electoral da la vischnanca da domicil en l'urna.

Sistem politic

Quiz «iniziativa dal pievel»
(en tudestg)

E-voting

La Confederaziun pussibilitescha als chantuns da porscher ad ina part da lur votantas e votants la votaziun electronica sur l'internet. Ella fa grondas pretensiuns a la realisaziun da questas emprovas. La scienza accumpogna la Confederaziun ed ils chantuns.

Cumins e mastralias

En ils chantuns Glaruna ed Appenzell Dadens sa radunan ina giada per onn intgins milis votantas e votants sut tschiel avert al cumin u a la mastralia. Els decidan davart elecziuns e davart fatschentas da lur chantun. Il cumin u la mastralia è ina furma originara da la democrazia svizra.

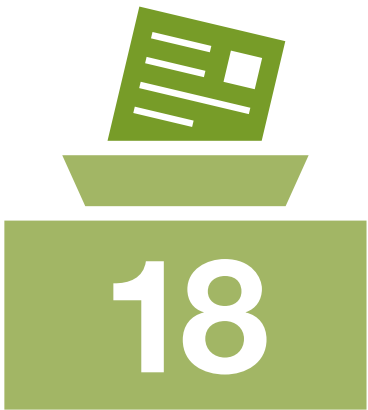
Separaziun da las pussanzas

La pussanza è repartida sin las trais pussanzas statalas: legislativa (parlament), executiva (Cussegl federal) e giudicativa (tribunals).

Dretg da votar e d'eleger

Las Svizras ed ils Svizzers che han almain 18 onns dastgan eleger e votar. Ultra da quai dastgan els candidar per in uffizi politic. Circa 5,5 milliuns persunas han il dretg da votar e d'eleger.

Votaziuns dal pievel

Las Svizras ed ils Svizzers èn campiuns da votar: davart mintga midada costituziunala vegni votà. Cun iniziativas e referendums pon las persunas cun dretg da votar pretender ch'i vegnia votà davart in tema politic.

Diversidad da las partidas

La cuntrada da partidas da la Svizra consista da bleras partidas, da las qualas nagina n'ha la majoriad sin plaun federal – ni en il parlament ni en il Cussegl federal.

Separaziun da las pussanzas

La separaziun da las pussanzas impedischa la concentrasiun da la pussanza tar singulas personas u instituziuns. **Ella è in princip fundamental da la democrazia. La pussanza è repartida sin las trais pussanzas statalas: legislativa, executiva e giudicativa. Ina persona dastga appartegnair il medem mument mo ad ina da las trais pussanzas statalas.**

Il suveran
Il pievel svizzer

Il pievel svizzer elegia il parlament (legislativa):
las 200 commembras e commembers dal Cussegl naziunal e las 46 commembras e commembers dal Cussegl dals chantuns.

Video
Separaziun da
las pussanzas
(en tudestg)

Executiva La regenza

Exequir leschas

Il Cussegl federal è la regenza da la Svizra: el prepara leschas e procura che las decisiuns dal parlament vegnian exequidas. El consista da set commembras e commembers cun ils medems dretgs; ellas ed els decidan cuminaivlamain. Mintga cussegliera federala e cusseglier federal maina in departament. Ensem cun la Chanzlia federala furman ils set departaments l'administraziun federala. (→ p. 48 ss.)

Il parlament elegia la regenza (executiva):
las set commembras e commembers dal Cussegl federal e la chanceliera federala u il chancelier federal.

Cussegl naziunal

Cussegl dals chantuns

Legislativa Il parlament

Concluder leschas

Il parlament decida davart leschas ed ha la surveglianza suprema dal Cussegl federal e da l'administraziun federala sco er dals tribunals da la Confederaziun e da la Procura publica federala. El cumpiglia duas chombras: il Cussegl naziunal represchenta la populaziun, il Cussegl dals chantuns ils 26 chantuns. Las duas chombras han ils medems dretgs. Ensem furman ellas l'Assamblea federala plenara. (→ p. 30 ss.)

Il parlament elegia ils tribunals (giudicativa):
la presidenta dal Tribunal federal sco er las derschadras ed ils derschaders dals quatter tribunals sin plaun federal.

Il parlament elegia plinavant la procura publica federala u il procuratur public federal: ella u el maina la Procura publica federala. Quella persequitescha delicts en connex cun material explosiv e cun spiunadi, sco er delicts uffizials commess d'employads federals.

www.bundesanwaltschaft.ch

Giudicativa Ils tribunals

Far dretgira

En tut datti quatter tribunals da la Confederaziun. Il tribunal suprem è il Tribunal federal: el examinescha las sentenzias dals auters tribunals e giuditgescha per il solit sco ultima istanza, pia definitivamain. Il Tribunal penal federal, il Tribunal administrativ federal ed il Tribunal federal da patentas èn ils tribunals d'emprima istanza da la Confederaziun. Cunter la gronda part da lur decisiuns poi vegnir fatg recurs tar il Tribunal federal. (→ p. 74 ss.)

Votaziuns

Fin quatter giadas per onn decidan las votantas ed ils votants davart dumondas politicas. **Votà vegni davart iniziativas dal pievel e davart tscherts conclus dal parlament. Per regla sa tracti da midadas da la Constituziun federala u da leschas.**

Midar la Constituziun federala

En Svizra vegni votà davart mintga midada da la constituziun (**referendum obligatoric**): n'emporta betg, sche la midada è vegnida concludida dal parlament u sch'ella è vegnida pretendida d'ina iniziativa dal pievel. Il nov artitgel constituziunal entra en vigur mo, sche la maioritad da las votantas e dals votants (maioritad dal pievel) e dals chantuns (maioritad dals chantuns) l'accepta (**maioritad dubla**). Er davart la participaziun da la Svizra ad in'organisaziun per la segirezza collectiva u a cuminanzas supranaziunalas (p.ex. ONU, UE) ha lieu «obligatoricamain» ina votaziun dal pievel. La Svizra sa participescha mo, sch'i dat ina maioritad dubla.

Franar ina lescha

Cunter leschas u cunter tscherts contracts internaziunals ch'il parlament ha concludì, pon las votantas ed ils votants far in referendum (**referendum facultativ**). Sch'in referendum reussescha, vegni votà davart la lescha resp. davart il contract respectiv. La lescha u il contract internaziunal è approvà, sche la maioritad da las votantas e dals votants l'accepta (**maioritad simpla**).

Termens da votaziun 2025
L'onn 2025 èn las suandantas dumengias reservadas per votaziuns:

9 da favrer
28 da september
30 da november

Instruments da la democrazia directa

Iniziativa dal pievel

Las votantas ed ils votants pon suttascriver u lantschar sezs ina iniziativa dal pievel e pretender uschia ina midada da la constituziun. 100 000 suttascripziuns valaivlas d'aver per ch'ina iniziativa dal pievel reusseschia. Questas suttascripziuns ston vegnir rimnadas entaifer 18 mais.

Iniziativas dal pievel existan sin plaun federal dapi l'onn 1891. Davart 234 èsi vegni votà dapi lura, 26 èn vegnidas acceptadas.

Il 31.12.2024 eran 13 iniziativas en il stadi da la rimnada da suttascripziuns, 18 eran pendentas tar il Cussegl federal u tar il parlament e 1 era pronta per la votaziun.

Referendum facultativ

Las personas cun dretg da votar pon pretender cun in referendum ch'i vegnia votà davart tschertas decisziuns dal parlament (p.ex. davart ina nova lescha). Per ch'in referendum reusseschia, èn necessarias 50 000 suttascripziuns valaivlas. Quellas ston vegnir rimnadas entaifer 100 dis. Ina votaziun ha er lieu, sche 8 chantuns pretendan quella (uschenumnà referendum dals chantuns).

L'onn 1874 è vegni introduci il referendum facultativ. 216 èn reussids dapi quella giada, 91 projects èn vegnids franads uschia dal pievel.

Il 31.12.2024 currieva il termin da referendum per 18 leschas federalas e conclus federalas.

Videos tar ils projects da votaziun

App «VoteInfo»: Infurmaziuns davart votaziuns ed elecziuns federalas e chantunalas

9 000 000
abitan en Svizra

5 600 000
han il dretg da votar (han almain
18 onns ed il passaport svizzer)

2 600 000
sa participeschan
a votaziuns

100 000
effectueschan cun ina iniziativa ina
votaziun dal pievel davart ina midada
da la constituziun

50 000
effectueschan cun in referend-
um ina votaziun dal pievel
davart ina nova lescha

Effect d'iniziativas e da referendums

Er sche la gronda part da las iniziativas na vegn betg acceptada e mo la pli pitschna part da las leschas vegn franada tras in referendum, han quests instruments tuttina in grond effect:

- els sveglian discussiuns publicas davart in tschert tema;
- els influenzeschan la legislaziun – ils interess da las gruppas che pon far in referendum vegnan resguardads per elavurar novas leschas (→ p. 42/43);
- mintgant fan il Cussegl federal ed il parlament ina cuntraproposta tar ina iniziativa che integrescha ils giavischs da l'iniziativa.

Votaziuns
2024

3 da mars
Iniziativa per ina
13avla renta da la AVS
Gea 58,3 %

Iniziativa da rentas
Na 74,8 %

9 da zercladur
Iniziativa da distgargia da
las premias
Na 55,5 %

Iniziativa dal frain dals custs
Na 62,8 %

Iniziativa dal pievel «Per
la libertad e l'integritad
corporala»
Na 73,7 %

Lescha federala davart in
provediment d'electricitad
segr cun energias regene-
rablas
Gea 68,7 %

22 da settember
Iniziativa da la biodiversitad
Na 63 %

Refurma dal provediment
professionnal
Na 67,1 %

24 da november
Conclus federal davart il pass
da cumplettaziun da las vias
naziunalas
Na 52,7 %

Midada dal Dretg d'obliga-
ziuns (dretg da locaziun:
sutlocaziun)
Na 51,6 %

Midada dal Dretg d'obliga-
ziuns (dretg da locaziun:
disditga pervia d'in agen
basegn)
Na 53,8 %

Midada da la Lescha federala
davart l'assicuranza da mal-
sauns (finanziaziun unitara da
las prestaziuns)
Gea 53,3 %

Eleccziuns

Mintga quatter onns han lieu las eleccziuns dal Parlament federal. Las persunas cun dretg d’eleger pon eleger quellas 246 parlamentarias e parlamentaris che represchentan il meglier lur ideas ed opiniuns. A disposiziun stattan mintgamai numerusas candidatas e numerus candidats da partidas fitg differentas.

Eleccziuns dal Cussegl naziunal

Las eleccziuns dal Cussegl naziunal èn eleccziuns federalas. Las reglas da la Lescha federala davart ils dretgs politics valan en tut ils chantuns.

Dretg d’eleger activ e passiv

Il dretg d’eleger han las Svizras ed ils Svizzers che han almain 18 onns: d’ina vart pon ellas ed els eleger las membras ed ils commembers dal Cussegl naziunal (dretg d’eleger activ), da l’autra vart er candidar sezzas e sezs per il Cussegl naziunal (dretg d’eleger passiv).

Eleccziuns da proporz

En la gronda part dals chantuns èn las eleccziuns dal Cussegl naziunal eleccziuns da proporz: ils sezs vegnan repartids sin las partidas (glistas) en proporziun da las vuschs obtegnidas.

Termins

Las ultimas eleccziuns federalas han gi lieu ils 22 d’october 2023. Las proximas eleccziuns dal Cussegl naziunal ed (en la gronda part dals chantuns) dal Cussegl dals chantuns èn fixadas per ils **24 d’october 2027**.

Eleccziuns dal Cussegl dals chantuns

Per las eleccziuns dal Cussegl dals chantuns vala il dretg chantunal: mintga chantun decida sez davart il dretg d’eleger, davart il termin da las eleccziuns, davart la procedura electorala sco er davart las reglas per emplenir ils cedels electorals. Ils suandants puncts èn en tut ils 26 chantuns ils medems: las eleccziuns dal Cussegl dals chantuns han lieu mintga quatter onns, ed ins sto avair almain 18 onns sco er esser burgaisa svizra u burgais svizzer per pudair candidar per il Cussegl dals chantuns.

Eleccziuns da maiorz

En bunamain tut ils chantuns èn las eleccziuns dal Cussegl dals chantuns eleccziuns da maiorz: elegida è quella persuna che survegn las pli bleras vuschs.

- **Maiorità assoluta:** elegida è quella persuna che obtegna almain ina vusch dapli che la mesadad da las vuschs.
- **Maiorità relativa:** elegida è quella persuna che obtegna las pli bleras vuschs en cumparegliaziun cun las autras candidatas ed ils auters candidats.

Exempels per differenzas chantunalas

En il chantun Glaruna pon gia las Svizras ed ils Svizzers da 16 e 17 onns eleger il Cussegl dals chantuns. Persunas da 65 onns e dapli na dastgan betg esser commembras dal Cussegl dals chantuns. En il chantun Appenzell Dadens elegian las persunas cun dretg d’eleger lur commembra u commember dal Cussegl dals chantuns a chascun d’ina radunanza sut tschiel avert («Landsgemeinde»). En ils chantuns Giura e Neuchâtel vegn applitgada la procedura da proporz, en ils auters chantuns la procedura da maiorz.

Glossari
electoral

Dretg da votar
e dretg d’eleger
en Svizra
(cun video)

Infurmaziuns
uffizialas davart
las eleccziuns
2023

Infograficas da
l’Uffizi federal
da statistica
(en tudestg)

Las elecziuns èn decisivas

Er en Svizra decida il parlament u la regenza davart la gronda part da las dumondas materialas. Tranter las elecziuns 2019 e 2023 han las votantas ed ils votants pudì votar davart 36 projects. Durant la medema perioda ha il parlament deliberà 515 decrets, tranter auter 187 leschas federalas e 83 conclus federals. Ultra da quai ha el elegì la regenza, las commembras ed ils commembers dals tribunals federals sco er il procuratur public federal.

Las partidas da sanestra fin dretga

Per las elecziuns dal Parlament federal stattan mintgamai a disposiziun pliras partidas fitg differentas. Ellas sa distinguan ina da l’altra tras lur differentas ideas ed opiniuns davart il stadi, davart la societad e davart l’economia.

Partidas sanestras (PS, La Verda) sustegnan in ferm stadi social, partidas da la vart dretga dal center (PLD, PPS) èn oravant tut per ina politica economica liberala e per la responsabladad da mintga singula persuna. Ultra da la dumonda da sanestra e da dretga datti dumondas concernent l’ambient, concernent l’avertura da la Svizra envers l’Europa ed envers las organisaziuns internaziunalas e concernent las valurs liberalas (p.ex. partenadi da la medema schlattaina). Las partidas dal center (Allianza dal Center) collavuran – tut tenor la tematica – cun partidas da la sanestra u da la dretga.

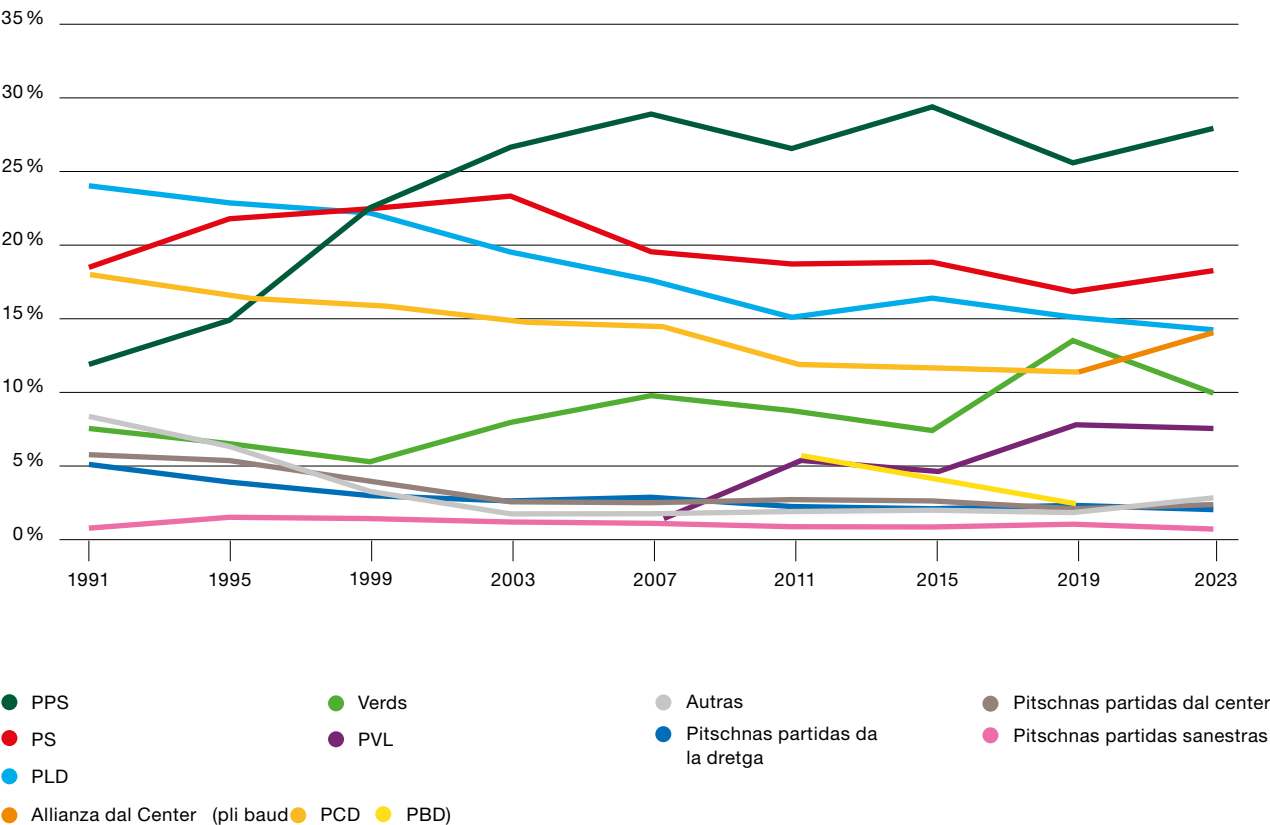
Tge signifitga «sanestra»?

- in ferm stadi social che gulivescha las differenzas socialas
- interess da las lavurantas e dals lavurants en il center
- controllas dals pretschs, servetsch public
- dapli politica da pasch, damain armada

Tge signifitga «dretga»?

- libertad ed atgna responsabladad, il stadi intervegnmo sche necessari
- interess da las patrunas e dals patruns en il center
- interprendidras ed interprendiders libers, impuls economics
- ferma defensiun naziunala

Firmezza da las partidas (quotas d’electuras ed electurs tar las elecziuns dal Cussegl naziunal 2023)

Partidas en il Cussegl federal ed en il parlament

La cuntrada da partidas da la Svizra consista da bleras partidas, da las qualas nagina n’ha la maioritad sin plaun federal: i n’ha pia nagina «partida da maioritad» ed er nagina «partida d’opposiziun». En la legislatura 2023–2027 sa cumpona il Cussegl naziunal da 10 partidas. 7 da quellas èn er represchentadas en il Cussegl dals chantuns, 4 en il Cussegl federal.

Las partidas gidan a furmar l’opiniun politica, mettan a disposiziun candidatas e candidats per uffizis publics, lantschan iniziativas u fan referendums. Per las votaziuns fan ellas recumandaziuns da votaziun.

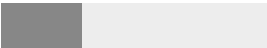

PPS –
Partida populara
svizra

President da partida
Marcel Dettling

Quota da votant(a)s* **27,9 %**

Cussegl federal	2
Cussegl naziunal	62
Cussegl dals chantuns	6

www.svp.ch

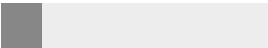

PS –
Partida socialdemo-
cratica

Co-presidi
Mattea Meyer
Cédric Wermuth

Quota da votant(a)s* **18,3 %**

Cussegl federal	2
Cussegl naziunal	41
Cussegl dals chantuns	9

www.sp-ps.ch

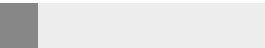

PLD –
PLD.Ille Liberals

President da partida
Thierry Burkart

Quota da votant(a)s* **14,3 %**

Cussegl federal	2
Cussegl naziunal	28
Cussegl dals chantuns	11

www.fdp.ch

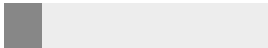

Allianza dal Center

President da partida
Gerhard Pfister
(fin la fin da zercladur 2025)

Quota da votant(a)s* **14,1 %**

Cussegl federal	1
Cussegl naziunal	29
Cussegl dals chantuns	15

www.die-mitte.ch

* Quota da votantas e votants a las elecziuns dal Cussegl naziunal 2023 («fermezza da partida» – p. 25)

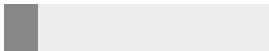

VERDA svizra

Presidenta da partida
Lisa Mazzone

Quota da votant(a)s* **9,8 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	23
Cussegl dals chantuns	3

www.gruene.ch

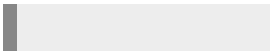

**PVL –
Partida verd-liberala
da la Svizra**

President da partida
Jürg Grossen

Quota da votant(a)s* **7,6 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	10
Cussegl dals chantuns	1

www.gruenliberale.ch

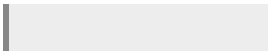

**PEV –
Partida evangelica
svizra**

Presidenta da partida
Lilian Studer

Quota da votant(a)s* **2 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	2
Cussegl dals chantuns	0

www.evppev.ch

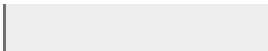

**UDF – Uniun
democratica federala
svizra**

President da partida
Daniel Frischknecht

Quota da votant(a)s* **1,2 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	2
Cussegl dals chantuns	0

www.edu-schweiz.ch

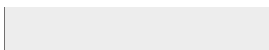

**LdT –
Lega dei Ticinesi**

Coordinatur
Norman Gobbi

Quota da votant(a)s* **0,6 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	1
Cussegl dals chantuns	0

www.lega-dei-ticinesi.ch

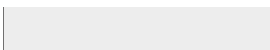

**MCG –
Mouvement Citoyens
Genevois**

President da partida
François Baertschi

Quota da votant(a)s* **0,5 %**

Cussegl federal	0
Cussegl naziunal	2
Cussegl dals chantuns	1

www.mcge.ch

En il parlament èn las partidas
cun medems interess s'uni-
das a fracziuns (→ p. 36).

Las presidentas ed ils presi-
dents da las partidas politicas
na vegnan betg elegids dal
suveran svizzer, mabain da
las commembras e dals
commembers da las partidas
respectivas.

**Partidas politicas
en Svizra**

Legislativa Il parlament

La Cumissiun parlamentara d'inquisiziun (CPI) è il pli ferm instrument dal parlament per controllar la lavur dal Cussegl federal e da l'administraziun. Ella vegn nominada mo en cas d'eveniments da gronda

muntada. L'interess è perquai stà fitg grond, cura che la CPI è stada ils 20 da december 2024 davant las medias ed ha preschentà ils resultats da sias examinaziuns en connex cun la fusiun d'urgenza da la Credit Suisse.

Legislativa

Il parlament

Il parlament decretescha leschas e tscherna las commembras ed ils commembers da la regenza e da las dretgiras federalas. El decida davart las finanzas publicas e surveglia l'administraziun federala.

Il parlament vegn elegì dal pievel. El consista da duas chombras: dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra, il Cussegl dals chantuns ils 26 chantuns. Tuttas duas Chombras federalas han ils medems dretgs ed han las medemas incumbensas. Ensemen furman ellas l'Assamblea federala plenara.

www.parlament.ch

Video
Ma declera il parlament

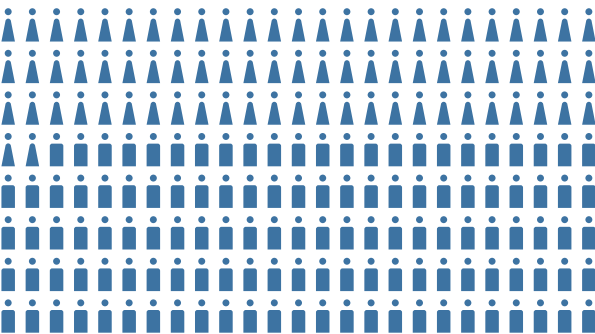
Il lieu da la politica svizra

Il parlament svizzer sa raduna a Berna en l'edifizi dal parlament. Quest edifizi è vegnì construi dal 1894 fin il 1902 tenor ils plans da l'architect Hans Wilhelm Auer ed inaugurà festivamain da l'Assamblea federala plenara il 1. d'avrigl 1902.

L'architect ha già la finamira da stgaffir in monument archi-tectonic naziunal. 95 pertschient dals materials duvrads derivan da la Svizra, 173 firmas svizras han survegni incaricas e 38 artistas ed artists svizzers han dastgà sa perpetnizar cun lur ovras en l'edifizi dal parlament. Surdond las incaricas ha Auer natiralmain er tegnì quint dals chantuns.

L'entir edifizi duai regurdar che la Svizra è vegnida fundada sin la voluntad politica e che differentas culturas, differents territoris linguistics e differentas regiuns geograficas èn s'unids or d'atgna voluntad a questa naziun per furmar in'unitad politica naziunala.

Commembras e commembers en il Cussegl naziunal ed en il Cussegl dals chantuns

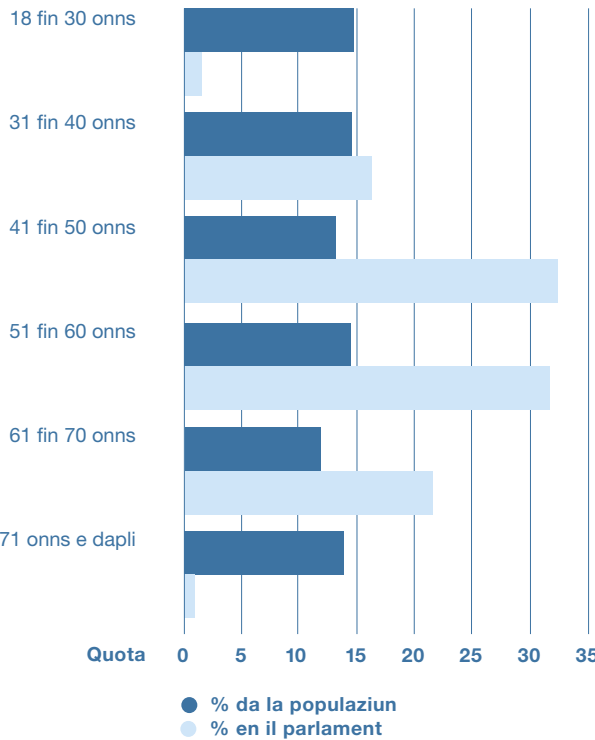

200 cusseglieras e cussegliers dal Cussegl naziunal

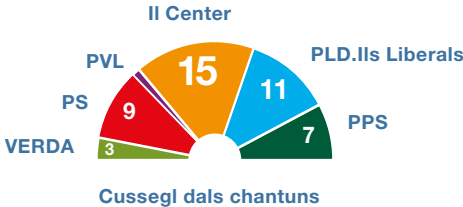
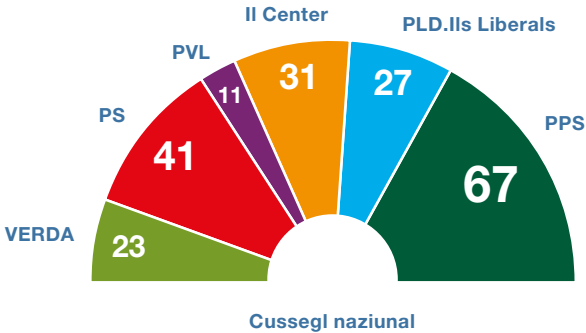

46 cusseglieras e cussegliers dal Cussegl dals chantuns

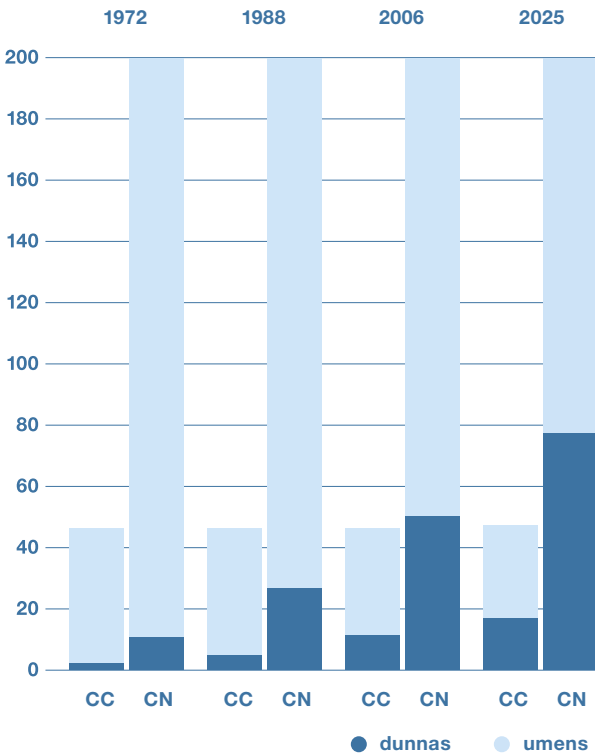
Gruppas da vegliadetgna en la populaziun svizra ed en il parlament

Fermezza da las fracziuns en il parlament

Dunnas ed umens en il parlament

Incumbensas dal parlament

Il parlament è cumpetent per la legislaziun, per fixar il preventiv, per eleger las commembras ed ils commembers da las autoritads federalas supremas sco er per la surveglianza suprema dal Cussegl federal, da l'administraziun federala e da las dretgiras federalas.

Legislaziun

Il parlament decretescha disposiziuns legalas en la furma da leschas federalas u d'ordinaziuns. Midadas da la Constituziun federala sto el suttametter a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

La Constituziun federala
furma l'urden da basa giuridic da la Confederaziun svizra. Tge che stat en la constituziun decidan il pievel ed ils chantuns. Il parlament po elavurar midadas da la Constituziun federala, ma las sto suttametter al pievel ed als chantuns per la votaziun (→ referendum obligatoric, → p. 22). Cun ina iniziativa dal pievel po il pievel pretender ina midada da la constituziun (→ p. 22).

Leschas federalas
concretiseschan la constituziun. Ellas vegnan relaschadas dal parlament, suttastatan però al referendum facultativ (→ p. 22): sche 50 000 personas cun dretg da votar u 8 chantuns pretendan ina votaziun, vegn la lescha suttamessa al pievel. La lescha entra mo en vigur, sche la maioritad da las votantas e dals votants l'accepta.

La via a la lescha → p. 42/43

Ordinaziuns
cumpletteschan las leschas. La pli gronda part da las ordinaziuns vegn relaschada dal Cussegl federal e dals departaments. Ellas vegnan redigidas senza la collavuraziun dal parlament. En cas d'ordinaziuns impurtantas po la cumissiun parlamentara cumpetenta pretender da survegnir in sboz per la consultaziun. Las ordinaziuns n'èn betg suttamessas al referendum.

Eleccziun da las autoritads federalas

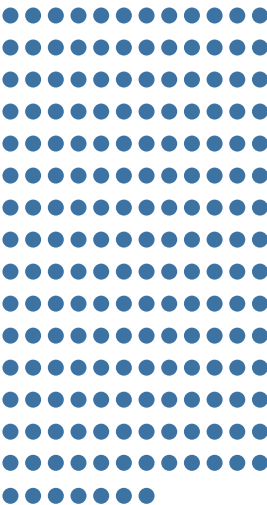
Per las eleccziuns sa radunan il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns a l'Assamblea federala plenara. Quella elegia la regenza, occupa ils tribunals da la Confederaziun e nominescha sche necessari in general. En la sessiun d'enviern elegia ella mintgamai per in onn il presidi da la Confederaziun: ina commembra u in commember dal Cussegl federal daventa presidenta u president da la Confederaziun, ina segunda u in segund vicepresidenta u vicepresidente. L'Assamblea federala plenara elegia er il schef dal stab dal Cussegl federal, la chanceliera federala u il chancelier federal, il procuratur public federal u la procura publica federala e l'incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza.

Cussegl federal → p. 50/51

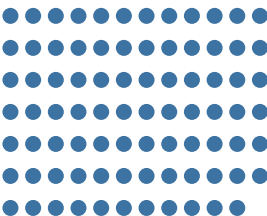
Tribunals federals → p. 74–85

En la 51. legislatura
(2019 – 2023) ha il parlament
deliberà 515 decrets:

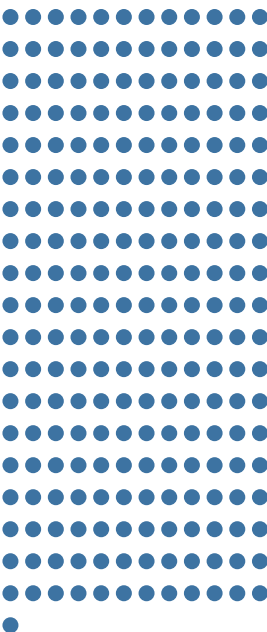
187 leschas federalas

83 conclus federals

229 conclus federals
simpels

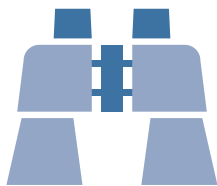

16 ordinaziuns

Disposiziuns legislativas
vegnan decretadas en furma
da leschas federalas e d'ordi-
naziuns. Ils ulteriurs decrets
èn «conclus federals». Mo
cunter la pli pitschna part da
las leschas federalas vegn
fatg in referendum. Conclus
federalis simpels ed ordina-
ziuns na pon betg vegnir
franads cun in referendum.

Il term tecnic per il parlament svizzer è «Assam-
blea federala». Uschia stat p.ex. en l'artitgel 148 da
la Constituziun federala: «L'Assamblea federala
exequescha la pussanza suprema da la Confedera-
ziun, cun la resalva dals dretgs dal pievel e dals
chantuns.»

Controla dal preventiv e surveglianza suprema

La suveranità davart las finanzas federalas ha il parla-
ment. El fixescha il preventiv per il proxim onn, prenda
enconuschientscha dal plan da finanzas dal Cussegl
federal ed approva il quint dal stadi. Davart il preventiv
decida il parlament en la sessiun d'enviern. La fatschenta
mida svelt d'ina chombra a l'autra. Sch'il Cussegl naziu-
nal ed il Cussegl dals chantuns na san betg sa cunvegnir
ad ina posiziun, vala l'import pli bass. La surveglianza
suprema vegn fatga da las Cumissiuns da finanzas e da
gestiun sco er da lur delegaziuns. Ellas controllan la lavur
dal Cussegl federal, da l'administraziun federala e dals
Tribunals federalis. En quest connex examineschan ellas
er l'efficacità da questas instanzas.

Entradas ed expensas da la Confederaziun → p. 48/49

Video
Las incumbensas da l'Assamblea
federala (en tudestg)

Organisaziun dal parlament

Il parlament svizzer consista da duas chombras: dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra. Il Cussegl dals chantuns represchenta ils 26 chantuns. Las duas Chombras federalas han las medemas cumpetenzas: tut las fatschentas vegnan tractadas tant dal Cussegl naziunal sco er dal Cussegl dals chantuns. Lur conclus ston esser concordants per entrar en vigur.

Chombra gronda: Cussegl naziunal

Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra. El ha 200 sezs. Pli gronda che la populaziun d'in chantun è, e pli blers sezs ch'el survegn. Mintga chantun ha il dretg d'almain 1 sez. En media represchenta mintga cussegliera naziunala resp. cusseglier naziunal circa 45 000 abitantas ed abitants. Il Cussegl naziunal vegn er designà sco «chombra gronda» u sco «chombra dal pievel».

Presidenta dal Cussegl naziunal 2025

Il Cussegl naziunal vegn presidià mintga onn d'ina autra commembra u d'in auter commember dal Cussegl naziunal. La presidenta dal Cussegl naziunal 2025 è Maja Riniker (PLD.Ils Liberals). Ella planisescha e dirigia las debattas dal Cussegl naziunal, maina il biro da la chombra e represchenta il Cussegl naziunal vers anora.

Eleccziuns da proporz

Las elecziuns dal Cussegl naziunal han lieu mintga quatter onns, en la gronda part dals chantuns tenor il dretg electoral da proporz. Elecziun da proporz vul dir: ils sezs d'in chantun vegnan repartids sin las differentas partidas tenor il dumber da las vuschs obtegnidas. En questa moda èn represchentadas en la chombra dal pievel er forzas politicas pli pitschnas.

Termin da las elecziuns dal Cussegl naziunal

Las proximas elecziuns han lieu ils **24 d'october 2027**.

Video
Ils organs e las funcziuns da
l'Assamblea federala (en tudestg)

Chombra pitschna: Cussegl dals chantuns

Il Cussegl dals chantuns ha 46 commembras e commembers e represchenta ils chantuns. 20 chantuns han 2 sezs, 6 chantuns mintgamai 1 sez. Mo 1 sez han quels 6 chantuns che la Constituziun federala ha designà fin l'onn 1999 sco «mezs chantuns»: Sursilvania e Sutsilvania, Appenzell Dador ed Appenzell Dadens, Basilea-Citad e Basilea-Champagna. En il Cussegl dals chantuns na gioga il dumber da la populaziun d'in chantun nagina rolla. Il chantun Uri cun ina populaziun relativamain pitschna ha 2 sezs, precis uschia sco il grond chantun Turgovia. Quest sistem stgaffescha in cunterpais a la forza che las vuschs dals chantuns cun in grond dumber da populaziun han en il Cussegl naziunal. Il Cussegl dals chantuns vegn savens er numnà la «chombra pitschna» u «chombra dals chantuns».

President dal Cussegl dals chantuns 2025

Il Cussegl dals chantuns vegn presidià mintga onn d'ina autra commembra u d'in auter commember dal Cussegl dals chantuns. Il president dal Cussegl dals chantuns 2025 è Andrea Caroni (PLD.Ils Liberals). El planisescha e dirigia las debattas dal Cussegl dals chantuns, maina il biro da la chombra e represchenta il Cussegl dals chantuns vers anora.

Eleccziuns da maiorz

Las elecziuns dal Cussegl dals chantuns han lieu mintga 4 onns, en la gronda part dals chantuns il medem mument sco las elecziuns dal Cussegl naziunal. Las elecziuns dal Cussegl dals chantuns èn quasi dapertut elecziuns da maiorz: elegida è quella persuna che survegn las pli bleras vuschs. Ils chantuns decidan sezs, cura e co ch'els elegian lur represchentananza per il Cussegl dals chantuns.

Termin da las elecziuns dal Cussegl dals chantuns

Las proximas elecziuns han lieu l'**avrigl u l'october 2027**.

Assamblea federala plenara

Per tschertas fatschentas sa radunan il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns a la «Assamblea federala plenara». L'Assamblea federala plenara elegia las commembras ed ils commembers da la regenza e dal Tribunal federal, il chancelier federal e la procuratura publica federala u il procuratur public federal. Ultra da quai sa raduna ella per prender en consegna decleraziuns dal Cussegl federal e per decider davart conflicts da cumpetenza.

Sessiuns

La primavaira, la stad, l'atun e l'enviern han lieu sessiuns che duran mintgamai 3 emnas: durant quest temp sa radunan il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns per discutir e per deliberar fatschentas. Las duas chombras sa radunan separadamain, ma sut il medem tetg: en l'edifizi dal parlament a Berna. Tranter las sessiuns han lieu sesidas da biro, da fracziun e da cumissiun.

Termins da las sessiuns 2025

Sessiun da primavaira:

3–21 da mars

Sessiun da stad:

2–20 da zercladur

Sessiun d'atun:

8–26 da settember

Sessiun d'enviern:

1–19 da december

Sessiun speziala
(tut tenor basegn):

5–9 da matg

Elecziun da la presidenta u dal president dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns:

1. da december

Elecziun da la presidenta u dal president da la Confederaziun sco er da la vicepresidenta u dal vicepresidente dal Cussegl federal: **10 da december**

Las sesidas èn publicas. Las debattas vegnan transmessas directamain ed en temp real sin la pagina d'internet dal parlament e vegnan publitgadas suenter in'ura sco protocol verbal cun video en il Bulletin uffizial: www.parlament.ch

Presidenta dal Cussegl naziunal e president dal Cussegl dals chantuns 2025

Maja Riniker, Argovia
PLD.Ils liberals

Andrea Caroni,
Appenzell Dadora
PLD.Ils liberals

3 dumondas a Maja Riniker

Pertge avais Vus cumenzà a far politica?

Dapi che jau sun stada cun 17 onns a la sessiun dals giuvenils en la sala dal Cussegl naziunal ed hai discurrei là al pult, ha l'engaschament per la Svizra captivà mai. Jau sun persuadida fermamain, che mintga persuna en quest pajas duess s'engaschar en il rom da sias pussaivladads per la communidad.

Tge faschais Vus per As recrear da la politica?

Per svidar il chau dun jau gugent jass u discurrei cun la famiglia u cun amis explicitamain betg sur da politica, mabain m'interess per lur vita e per quai ch'als fatschenta. Per restar fitta vom jau a currei u l'enviern cun skis.

Co vesais Vus la Svizra en 20 onns?

Noss pajais segir consista vinavant d'ina varietad da regions per viver, tgira activamain sias quatter linguas naziunalas, ha instituziuns da furmaziun cun toposiziuns en la cumparegliaziun internaziunala ed ha cumpletta las infrastructuras precautamain, en accordanza cun la natira.

3 dumondas ad Andrea Caroni

Nua mettais Vus Voss accents durant l'onn presidial?

Per il 25avel anniversari da nossa nova Constituziun federala less jau accentuar la valor da nossas instituziuns: democrazia liberala, stadi da dretg, federalissem e concordanza. Grazia ad ellas pudain nus viver ensemen en pasch e bainstanza. Deplorablamain viva la mesadad da la populaziun mundiala en autocrazias, e quellas sa derasan en moda drammatica.

Plinavant less jau er celebrar la diversitad musicala da la Svizra (ed er sez sunar cun in zic).

Pertge avais Vus cumenzà a far politica?

Cun 19 onns, curt avant la matura, sun jau entrà, pervia da mes interess per il barat, en la PLD da mia vischnanca Grub AR. Pli tard, durant mes segiurn da plirs mais a l'exteriur per emprender englais, ha la partida proponi mai sco commember da la cumissiun communal da gestiun. E curt avant mes 20avel anniversari ha la populaziun efectiva-main elegi mai. Dapi quel mument sun jau stà captivà da la politica.

Tge faschais Vus per As recrear da la politica?

Las funtaunas da mia recreaziun èn mia famiglia, mes amis e mes hobis sco viagiare, far musica (sco battarist emprend jau actualmain puspè a sunar il clavazin), dar tennis sco er dar gieus e guardar films (jau sun in gamer ed in junkie da serias).

Partidas e fracziuns

10 partidas èn represchentadas en il parlament. Da quellas n’ha nagina la maioritad (→ p. 26).

Politicamain è il parlament dividi en **6 fracziuns**. Ellas consistan da commembras e commembers dal parlament da la medema partida u da partidas cun ils medems interess. Er appartegnentas ed appartegnents da partidas chantunalas pitschnas sco er parlamentarias e parlamentaris senza partida fan savens part d’ina fracziun. Ina fracziun ha almain 5 commembras e commembers. Las fracziuns èn impurtantas per la furmaziun da l’opiniun. Ellas predelibereschan impurtantas fatschentas da las chombras ed emprovan da chattar posiziuns unitaras che vegnan lura represchentadas da las parlamentarias e dals parlamentaris en il parlament sco er envers las medias ed envers la publicitad.

En il Cussegl naziunal èsi spezialmain impurtant d’appartegnair ad ina fracziun, perquai ch’ella è la premissa per survegnir ina piazza en ina cumissiun. Pli gronda ch’ina fracziun è, e dapli sezs ch’ella dastga occupar en cumissiuns e pli gronda che sia influenza è en il parlament. En il Cussegl dals chantuns percenter na giogan las fracziuns betg ina rolla uschè impurtanta.

Cultura da debattar
Malgrà ils dretgs exactamain ils medems datti en mintga cas differenzas tranter las Chombras federalas – mo gia pervia da lur grondezza. En il Cussegl naziunal èn las debattas reglamentadas pli fitg e la durada dal temp da discurrer è limitada. Per in votum ston ins ir davantvart al pult. En il Cussegl dals chantuns discurren ins a sia piazza da seser, senza restricziun dal temp da discurrer. En il decurs da la debatta dastgan tuts prender il pled. Uschia resta dapli piazza per spontanitad.

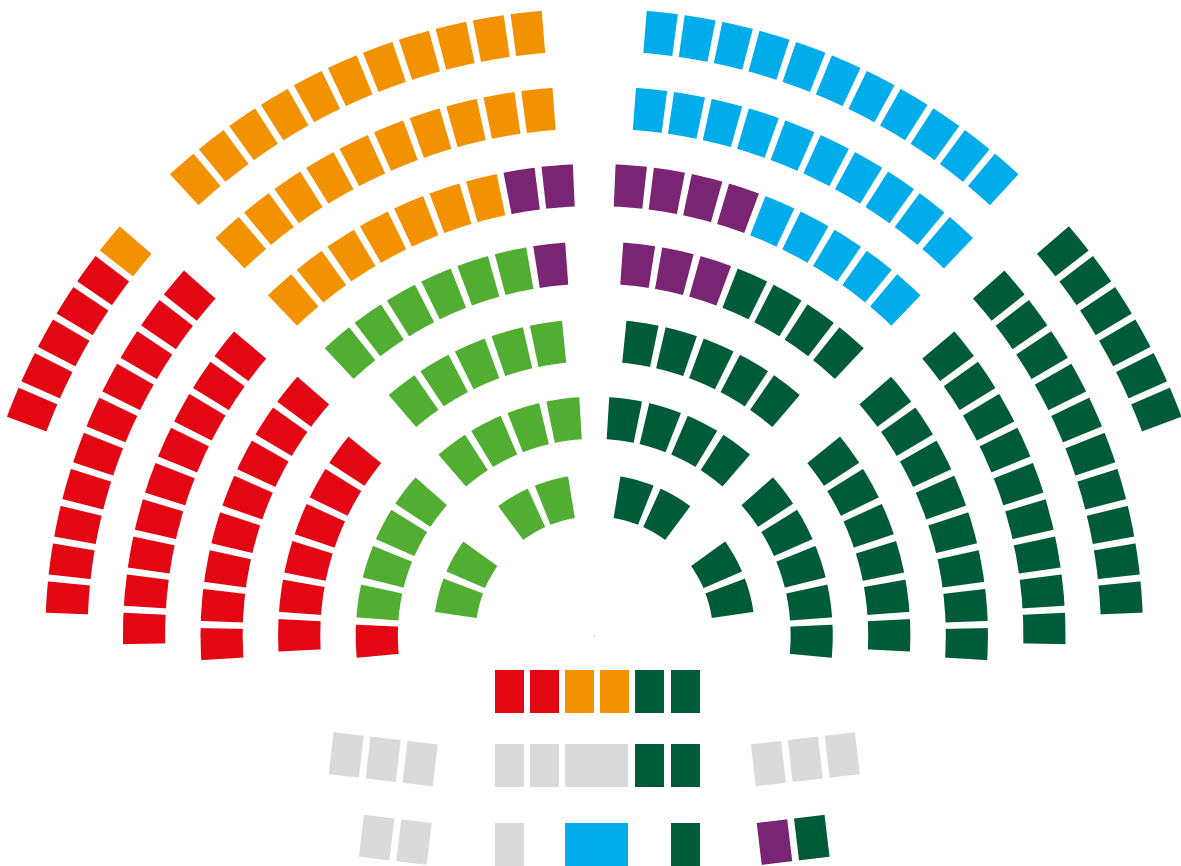
Sala dal Cussegl naziunal

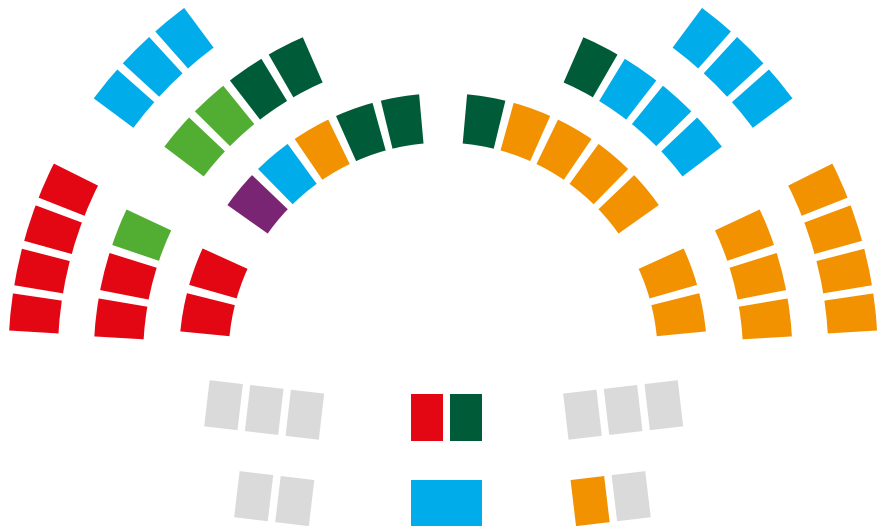
Sala dal Cussegl dals chantuns

Fracziun	President(a)	Cumposiziun/partida	Total	CN	CC
● fracziun da la Partida populara svizra	Thomas Aeschi	68 PPS, 1 Lega, 2 UDF, 3 MCG	74	67	7
● fracziun socialdemocratica	Samuel Bendahan Samira Marti	50 PS	50	41	9
● fracziun dal center (Allianza dal Center-PEV)	Philipp Matthias Bregy	44 Allianza dal Center, 2 PEV	46	31	15
● fracziun da la PLD.Ils Liberals	Damien Cottier	38 PLD.Ils Liberals	38	27	11
● fracziun verda	Aline Trede	26 PES	26	23	3
● fracziun verd-liberala	Corina Gredig	12 PVL	12	11	1

Repartiziun dals sezs en il Cussegl naziunal

Repartiziun dals sezs en il Cussegl dals chantuns

- PPS
- PS
- Alleanza dal Center
- PLD.Ils Liberals
- VERDA
- PVL

Plans da seser actuals:
Tgi sesa nua?

6

fracziuns

10

partidas

9

cumissiuns specificas
per chombra

2

cumissiuns da surveglianza
per chombra

Cumissiuns e delegaziuns

L'entir parlament sa cumpona da 246 personas. Cun tantas personas èsi difficil da discutir davart in tema. Pervia da quai vegnan tut las fatschentas predeliberadas en cumissiuns. Lur sesidas èn confidenzialas. Las cumissiuns dal Cussegl naziunal han 25 commembras e commembers, quellas dal Cussegl dals chantuns 13. I dat differents tips da cumissiuns:

Cumissiuns specificas

Tant il Cussegl naziunal sco er il Cussegl dals chantuns han 9 cumissiuns che s'occupan da tscherts secturs tematics. Ellas predelibereschan tut las fatschentas e persequiteschan il svilup social e politic en lur sector.

Secturs tematics:

- dumondas giuridicas
- politica da segirezza
- politica da stadi
- economia e taxas
- segirezza sociala e sanadad
- scienza, educaziun e cultura
- traffic e telecomunicaziun
- ambient, planisaziun dal territori ed energia
- politica exteriora

Cumissiuns da surveglianza

Duas cumissiuns da mintga chombra s'occupan da la surveglianza, l'ina da las finanzas, l'autra da la controlla da las fatschentas d'autras autoritads federalas (Cumissiun da finanzas resp. Cumissiun da gestiun). L'instrument il pli ferm da la surveglianza parlamentara è la Cumissiun parlamentara d'inquisiziun CPI.

Las delegaziuns

Las delegaziuns sa cumponan da commembras e commembers da tuttas duas chombras. 3 delegaziuns adempleschan funcziuns da surveglianza, 7 represchantan il parlament svizzer en radunanzas parlamentaras internaziunalas. Tschintg ulteriuras delegaziuns tgiran las relaziuns cun ils parlaments dals pajais vischins.

Video «Stanza da cumissiuns 287 –
Qua vegn fatg politica.
In film or dal parlament svizzer»

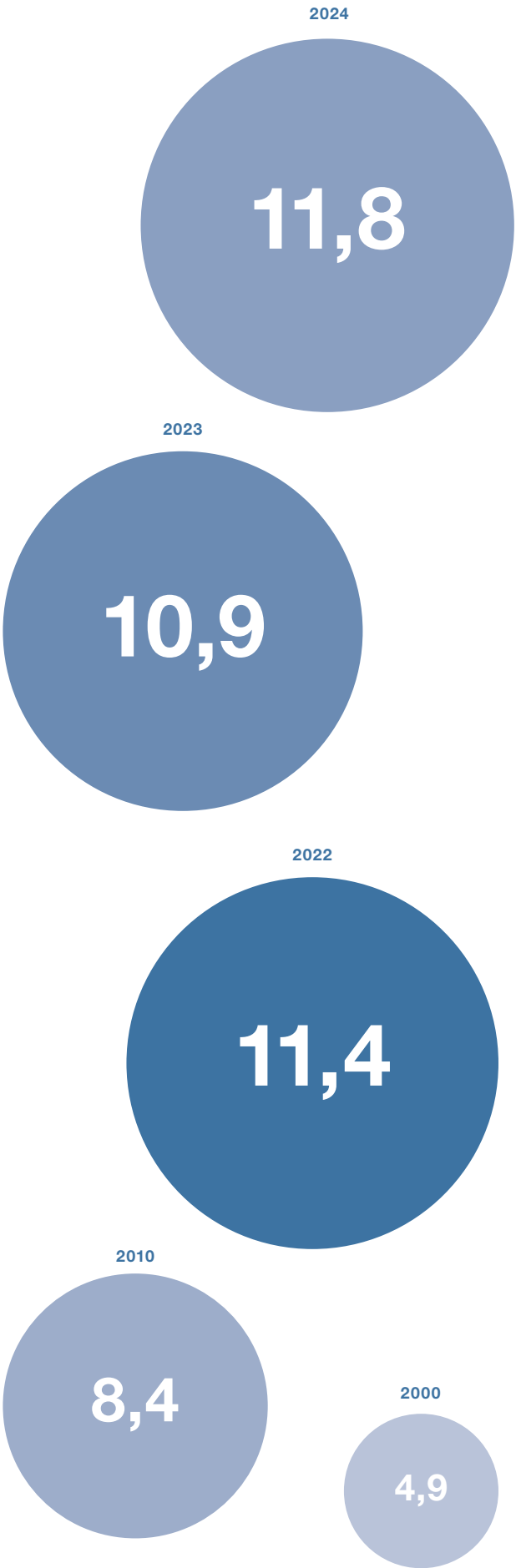
Instrumentes dal parlament

Las parlamentarias ed ils parlamentaris, las fracziuns e las cumissiuns pon dar impuls per mesiras, proponer novas leschas u pretender infurmaziuns u rapports. Questas intervenziuns sa drizzan per gronda part al Cussegl federal.

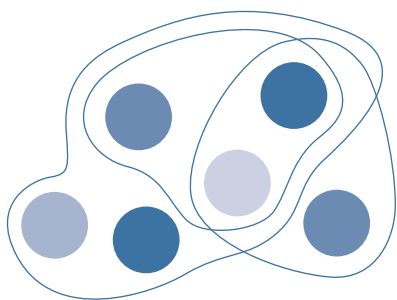
- Cun ina **iniziativa parlamentara** pon parlamentarias e parlamentaris, fracziuns u cumissiuns proponer in sboz per ina lescha. Sche tuttas duas Chombras federalas èn perencletgas, surpiglia ina cumissiun l'elavuraziun dal sboz.
- Cun ina **moziun** survegn il Cussegl federal l'incumbensa da preschentar in sboz per ina lescha u per in'ordinaziun u da prender ina tscherta mesira. Ina moziun sto vegnir approvada da tuttas duas Chombras federalas.
- In **postulat** incumbensescha il Cussegl federal d'examinar e da rapportar, sch'i stoppia vegnir preschentà in sboz per ina lescha u sch'i stoppia vegnir prentida ina mesira. Il postulat è acceptà, sch'ina chombra l'aprova.

Avant ch'ina moziun u in postulat vegn tractà en il parlament, fa il Cussegl federal ina recumandaziun en chaussa. Intervenziuns che vegnan recumandadas d'acceptar, vegnan tractadas en moda accelerada. La recumandaziun vegn preparada dal departament responsabel.

- Cun ina **interpellaziun** vegnan pretendidas infurmaziuns dal Cussegl federal davart eveniments e davart fatschentas impurtantas da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. La resposta dal Cussegl federal vegn lura discutada mintgatant en il Cussegl dals chantuns, en cas d'interpellaziuns «urgentas» er en il Cussegl naziunal.
- Er cun ina **dumonda parlamentara** vegnan pretendidas infurmaziuns dal Cussegl federal. Il Cussegl federal respunda en scrit a la dumonda parlamentara. Ella na vegn betg tractada en il parlament. A dumondas parlamentaras «urgentas» sto il Cussegl federal responder entaifer la medema sessiun.
- En l'**ura da dumondas en il Cussegl naziunal** pon parlamentarias e parlamentaris tschentar dumondas al Cussegl federal davart temas actuals. Las dumondas ston ellas ed els inoltrar in'emna ordavant en scrit. A quellas respunda la scheffa u il schef dal departament responsabel a bucca.

Particularitads dal parlament

Maioritads alternantas

Il parlament sa cumpona da pliras partidas, da las qualas nagina n'ha la maioritad. Pia n'exista il parlament betg d'ina maioritad duraivla e d'ina opposiziun permanenta sco en blers pajais. Anzi, tut tenor la fatschenta sa furman maioritads alternantas, en dependenza da la dumonda, da tge partidas che la fatschenta vegn sustegnida.

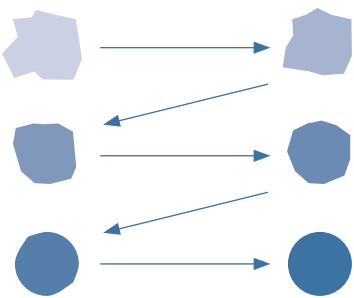
Duas chombras cun ils medems dretgs

En blers pajais ha il parlament mo ina chombra, en Svizra èn quai duas. Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns han exactamain las medemas cumpetenzas e las medemas incumbensas. Tuts dus tractan las medemas fatschentas en la medema moda e maniera. Els ston prender conclus concordants per che quels entrian en vigur. Leschas ston tuttas duas chombras deliberar cun il medem text. In gea en ina chombra na basta pia betg. Fin ch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns èn s'accordads, dovri savens in tschert temp.

Parlament da milissa

Il parlament svizzer na consista betg da politicras e politichers da professiun. Las debattas pon profitar da l'activitad professiunala da las parlamentarias e dals parlamentaris. In parlament da milissa vala er sco pli popular. Però sacrificgeschan las parlamentarias ed ils parlamentaris adina dapli temp per lur mandat politic, intginas ed intgins schizunt tut lur temp da lavur. Uschia ha la Svizra ina maschaida da parlament da temp liber e da parlament professiunal.

Eliminar differenzas

Sch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns decidan differentamain in da l'auter, va ina fatschenta d'ina chombra a l'autra per eliminar las differenzas. En quest connex prenda ella la via tras las cumissiuns predeliberantas. Sch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns na van er suenter trais rundas betg perina, ha lieu ina conferenza da reconciliaziun. Senza reconciliaziun ha la fatschenta fatg naufragi. (→ p. 43).

Guten Tag! Bonjour! Buon giorno!

Trais linguas uffizialas

Il parlament debattescha davart leschas e las decretescha en las trais linguas uffizialas da la Confederaziun (tudestg, franzos e talian) ed en intgins cas er rumantsch. Il Cussegl naziunal lascha translatar simultanain mintga votum en las trais linguas uffizialas. La plurilinguitad vivida mussa: il respect envers minoritads è la basa per la convivenza en Svizra. Mintga votum vegn publitgà en la lingua originala en il «Bulletin uffizial».

Stabilitad

La regenza ed il parlament èn elegids per 4 onns. Els na pon betg vegnir schliads. Cun ses conclus n'exprima il parlament betg sia confidenza u sia disfidanza envers la regenza. El po refusar, midar u renunziar a sbozs da lescha, senza che la regenza stoppia demissionar pervia da quai. Quai dat al parlament ina posiziun ferma. Ultra da quai è el l'unic organ sin plaun naziunal ch'è legitimà directamain dal pievel.

Recumandaziuns per la votaziun

En Svizra han regularmain lieu votaziuns dal pievel. Tar mintga project fan il parlament ed il Cussegl federal ina recumandaziun per la votaziun. Quella vegn publitgada en il «carnet da votar» che vegn tramess a las votantas ed als votants avant la votaziun e che stat er a disposiziun en l'internet.

L'ultim pled ha il pievel

En Svizra n'ha betg il parlament l'ultim pled, mabain las votantas ed ils votants. Ultra dal dretg d'eleger han las votantas ed ils votants duas pussaivladads per influenzar directamain la politica naziunala:

- referendum (→ p. 22)
- iniziativa dal pievel (→ p. 22)

La via ad ina nova lescha

La via a la lescha è lunga e maina sur pliras etappas. Bliers differents acturs èn participads al process legislativ. Pir cur che tuts han pudì exprimer lur posiziun e pir cur ch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns van perina cun il text da la lescha, po quella vegnir messa en vigur dal Cussegl federal. Dentant mo, sch'il pievel è perencletg cun quai.

Parlament

Cussegl federal ed administraziun federala

1

Motiv

Il stausch inizial per ina nova lescha vegn dal Cussegl federal ubain dal parlament (sin basa d'ina iniziativa parlamentara, d'ina moziun u d'in postulat → p. 39). Er ils chantuns pon pretender ina nova lescha (iniziativa dals chantuns).

2

Sboz preliminar

Il Cussegl federal incumben-sescha il departament X d'elavurar in sboz preliminar per la lescha. Tut ils departaments ed ils uffizis federals interessads vegnan consultads davart quest sboz preliminar (consultaziun dals uffizis).

4

Sboz

Il departament X repassa il sboz preliminar da la lescha ed adatta quel a maun dals resultats da la procedura da consultaziun. Alura preschenta el il sboz da lescha al Cussegl federal.

3

Consultaziun

Il departament X suttametta il sboz preliminar al Cussegl federal. Quel avra la procedura da consultaziun: tut las burgaisas ed ils burgais, tut ils chantuns e tut las vischnancas sco er tut las partidas, federaziuns, sindicats, uniuns, baselgias e gruppas d'interess pon ussa s'exprimer davart il sboz preliminar.

5

Missiva dal Cussegl federal

Il Cussegl federal examine-scha il sboz da lescha ed al suttametta al parlament.

7

Debatta en la chombra prioritara (p.ex. Cussegl naziunal)

La chombra prioritara ha trais pussaivladads: ella po resguardar la lescha sco inutila e nunnecessaria e pretender da betg entrar en chausa. U ella po refusar il text ed al laschar repassar dal Cussegl federal u da la cumissiun. U ella po tractar la lescha detagliadamain e prender ina decisiun.

6

Predeliberaziun tras la cumissiun da la chombra prioritara

Ils presidents dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns decidan, sch'il sboz da lescha vegn l'emprim tractà en il Cussegl naziunal u en il Cussegl dals chantuns. Ina cumissiun da la chombra prioritara discuta il text e fa ina proposta a ses cussegli (chombra prioritara). (→ cumissiun, p. 38).

Legislaziun: sch'i sto ir svelt

«Ina lescha federala che na supporta betg in retardament per entrar en vigur po vegnir declarada urgenta da la maioritad da mintga cussegl e vegnir messa en vigur immediatamain. Sia validitad è da limitar temporalmain.» Uschia statti scrit en l'artitgel 165 da la Constituziun federala. En tscherts cas po il pievel votar posteriuramain davart la «lescha federala urgenta».

Il pievel svizzer

8
Predeliberaziun tras la cumissiun da la segunda chombra
La cumissiun da la segunda chombra tracta il text deliberà da la chombra prioritara e fa ina proposta a ses cussegl (segunda chombra).

9
Debatta en la segunda chombra (p.ex. Cussegl dals chantuns)
La segunda chombra ha las medemas pussaivladads sco la chombra prioritara: ella na sto betg entrar en chaussa, po refusar u tractar punct per punct e prender ina decisiun.

10
Eliminaziun da las differenzas en la chombra prioritara
Sche las decisiuns dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns divergeschan ina da l'autra, datti ina procedura d'eliminaziun da las differenzas. La cumissiun da la chombra prioritara fa ina proposta a la chombra prioritara.

13
Votaziun finala en la chombra prioritara ed en la segunda chombra
L'enclegientscha chattada cuminaivlamain vegn sutmess a la votaziun finala en il Cussegl naziunal ed en il Cussegl dals chantuns. Il parlament sa decida per la nova lescha.

12
Conferenza da reconciliaziun
Sch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns n'han betg pudì sa cunvegnir suenter trais rundas, ha lieu ina conferenza da reconciliaziun. Ella consista da commembras e commembers da las cumissions predeliberantas. Ensemen tschertgan ellas ed els in'enclegientscha. Quella vegn sutmess a la chombra prioritara e lura a la segunda chombra.

11
Eliminaziun da las differenzas en la segunda chombra
Suenter avair tractà questa proposta e votà davart ella, sa fatschenta la cumissiun predeliberanta da la segunda chombra cun las differenzas ch'èn anc avant maun e fa ina proposta a la segunda chombra.

14
Referendum facultativ
La lescha decidida dal parlament vegn turnada (lat. «ferre») enavos (lat. «re») al pievel: quel ha l'ultim pled en chaussa (referendum → p. 22). Sch'i na vegn betg fatg in referendum cunter la lescha entaifer 100 dis, po il Cussegl federal la metter en vigur.

15
Votaziun dal pievel
Sch'il referendum cunter la lescha è reussi, vegn ella sutmess a il pievel per la votaziun.

16
Entrada en vigur
Sche la maioritad da las votantas e dals votants approva la nova lescha, po ella vegnir messa en vigur dal Cussegl federal.

Video
Co nascha ina lescha?
(en tudestg)

Ils Servetschs dal parlament

Cun ils Servetschs dal parlament ha il parlament in agen post da stab ch'è independent da l'ulteriura administraziun federala. **Quest post lavura per incumbensa dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns e procura ch'i dettia ina cuntinuitad d'ina legislatura a l'autra.**

Organisaziun da las sesidas da las chombras e da las cumissiuns

Avant che las chombras pon prender decisiuns en las sessiuns, vegnan tut las fatschentas predeliberadas en las cumissiuns. Per quest intent ston ils secretariats planisar ed organisar numerusas sesidas.

Cussegliaziun da las parlamentarias e dals parlamentaris

En dumondas concernent il cuntegn e la procedura cusseglian ils Servetschs dal parlament en spezial ils presidis da las chombras e da las cumissiuns. Per s'aprofundar en tschertas tematicas pon las parlamentarias ed ils parlamentaris surdar incaricas da retschertga a la biblioteca dal parlament e sa laschar documentar individualmain.

Documentaziun dal process legislativ

Savens prendan las duas chombras conclus che divergeschan in da l'auter. Per che la procedura legislativa e las lingias d'argumentaziun sajan cleras e chapaivlas per la lavur actuala e per las generaziuns futuras, vegnan protocolladas tut las sesidas da las cumissiuns e da las chombras. Cunquai che las sesidas da las chombras èn publicas, vegnan quests protocols publitgads sin la pagina d'internet dal parlament, e quai bunamain en temp real.

Garanzia da l'access a las infurmaziuns

Ils Servetschs dal parlament mainan ina plattafurma digitala, nua che tut las infurmaziuns e funcziuns per la lavur parlamentara èn disponiblas en in lieu: infurmaziuns davart fatschentas e sesidas, datas biograficas da las parlamentarias e dals parlamentaris, infurmaziuns davart la planisaziun e la realisaziun da sesidas e.u.v. Ils Servetschs dal parlament procuran er ch'il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns sajan visibels en il spazi virtual. Plinavant infurmeschan els la publicitad davart il parlament e davart sias activitads.

Sustegn dal parlament tar la tgira da las relaziuns internaziunalas

Las relaziuns cun l'exteriur pertutgan pli e pli er il plaun parlamentar. Ils Servetschs dal parlament sustegnan ils presidis da las chombras e las delegaziuns correspuندانter tranter auter tar la planisaziun e tar la realisaziun da visitas svizras a l'exteriur sco er da visitas da giasts e da delegaziuns da l'exteriur en Svizra.

Portas avertas per la populaziun

Mintg'on visitan var 100 000 personas il parlament svizzer. Durant las sessiuns èsi pussaivel da persequitar las debattas da las chombras giu da las tribunas. Tranter las sessiuns porschan ils Servetschs dal parlament visitas guidadas tras l'edifizi. Ultra da quai datti pliras giadas per onn dis da las portas avertas. I vegn recumandà da s'annunziar a temp per las visitas da las sessiuns e per las visitas guidadas.

Dis da las portas avertas 2025

21 da mars (Notg dals museums)

17 da matg (programm per uffants)

1. d'avust

25 d'october

Visita da la Chasa federala

Custs 2023 (CHF)
113 miu.

Plazzas a temp
cumplain
235

www.parlament.ch

Servetschs dal parlament,
Secretari general:
Philippe Schwab

In parlament per tuts

Er las personas cun impediments han access al parlament ed a sias infurmaziuns.

En il parlament politiseschan actualmain trais personas ch'èn en la sutga cun rodas: Christian Lohr, Islam Alijaj e Philipp Kutter (da sanestra a dretga).

Dapi onns vegnan fatgas adattaziuns da construcziun en l'edifizi dal parlament per garantir l'access senza barrieras a quest edifizii historic. Ina mesira centrala en quest connex è l'installaziun da rampas e d'ascensurs che pussibiliteschan a personas cun ina mobilitad limitada l'access senza impediments als differents secturs da l'edifizii dal parlament. Quai è tant per visitadras e visitaders sco per commemoras e commembers da las Chombras federalas in basegn central. Uschia è ussa tant il pult dals oraturs en la sala dal Cussegl naziunal sco er ils plazs presidials en omaduas salas accessibels per sutgas cun rodas.

Er per personas cun in impediment da la vesida u da l'udida han ils Servetschs dal parlament e l'uffizi cumpetent, l'Uffizi federal per edifizis e logistica, prendì mesiras.

La signaletica en chasa è vegnida adattada ed ils ascensurs èn vegnids munids cun avis acustics. Per personas cun in impediment da la vesida datti plinavant ina brochura en scrittira da Braille che cuntegna tut las infurmaziuns impurtantas davart il parlament. En pli èn il parlament e sia istorgia disponibels sin ina app auditiva.

Tut questas mesiras fan part d'in plan da sanaziun extendì e vegnan realisadas en stretg barat cun differents organisaziuns da personas cun impediments. La finamira è da realisar uschè bain sco pussaivel in parlament senza obstachels per tuts. L'infrastructura da l'edifizii dal parlament vegn pia adattada als standards d'accessibilitad senza barrieras, dentant adina resguardond las atgnadads istoricas da la chasa.

Executiva **La regenza**

L'emprim di da l'onn nov publitgescha la Chanzlia federala mintgamai la fotografia uffiziala dal Cussegl federal. Co ch'ella duai guardar ora e tgi che dastga fotografar, decida la presidenta u

il president da la Confederaziun. Il concept da la fotografia actuala ha Arthur Gamsa realisà, per incumbensa da Karin Keller-Sutter, la presidenta da la Confederaziun 2025.

Executiva

La regenza

Il Cussegl federal è la regenza da la Svizra. El sa cumpona da set commembras e commembers che decidan cuminaivlamain e che represchentan lur decisiuns sco unitad vers anora. Il presidi da la Confederaziun mida mintg'onn. Per liquidar sias incumbensas vegn il Cussegl federal sustegnì da l'administraziun federala. A lunga vista na dastgan las expensas da la Confederaziun betg esser pli autas che las entradas: quai garantescha il frain a l'indebitament. Davart il preventiv da la Confederaziun decida il parlament.

www.admin.ch

Finanzas federalas: l'ultim pled ha il parlament

Per ademplir sias incumbensas dovra la Confederaziun daners. Tge taglias che la Confederaziun dastga incassar, è fixà en la Constituziun federala. Il Cussegl federal na decida betg sco ch'i para e plascha, co ch'ils daners vegnan spendids: Per mintga expensa datti ina basa legala ch'è resultada en moda democratica. L'autorità che decida davart las finanzas federalas è il parlament. El decida davart il preventiv ed approvescha il quint dal stadi da l'onn precedent (→ p. 33, p. 38).

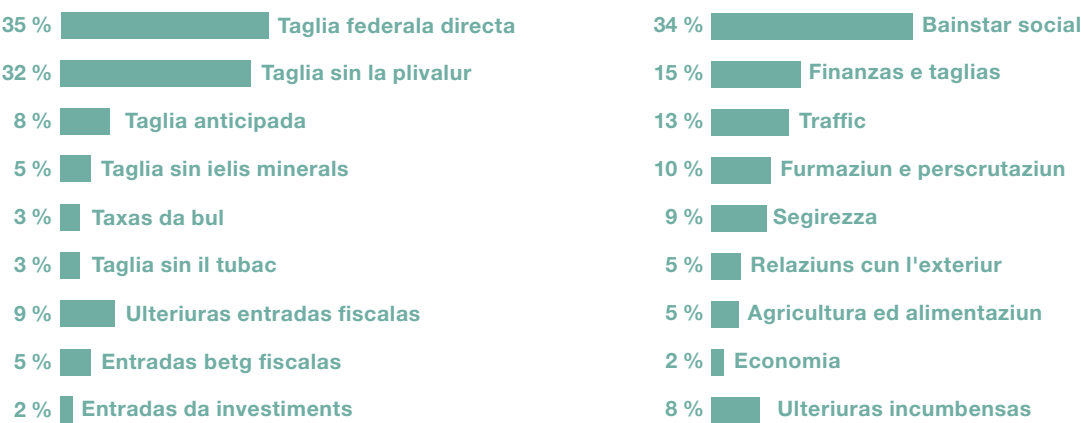
Frain a l'indebitament

La Confederaziun è obligada da mantegnair sias expensas e sias entradas en equilibr a lunga vista. Durant ina buna conjuntura sto ella cuntanscher in surpli, durant ina nauscha dastga ella spender dapli che incassar. Per situaziuns da crisa betg influenzablas datti ina regulaziun excepziunala: en cas da grevas crisas economicas, da pandemias, da catastrofas da la natira e.u.v. dastga la Confederaziun far grondas expensas supplementaras. Uschia ha il Cussegl federal mess a disposiziun var 30 milliardas francs per mitigiar las consequenzas economicas da la pandemia dal coronavirus tranter ils onns 2020 e 2022 ed ha uschia cudeschà gronds deficits durant quests onns.

Videos
Il Cussegl federal en furma concisa

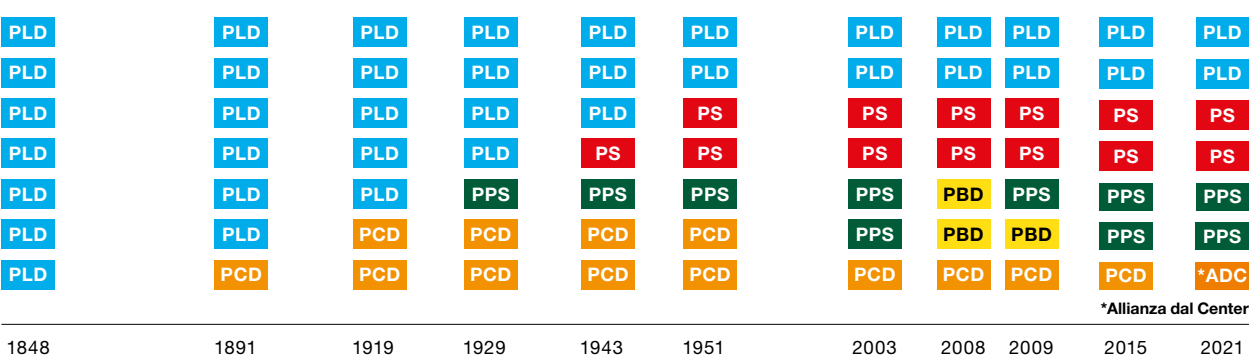
Entradas ed expensas da la Confederaziun 2023

80 milliardas francs entradas
Las funtaunas d'entrada las pli impurtantas da la Confe-deraziun èn la taglia federala directa e la taglia sin la pliva-lur. La taglia federala directa vegn incassada tar personas privatas sin las entradas (en moda progressiva, maximal-main 11,5 %), tar interpresas sin il gudogn (8,5 %). Per la pli gronda part da la rauba e dals servetschs vala ina tariffa da la taglia sin la plivalur dad 8,1 %.

81 milliardas francs expensas
In terz da las expensas da la Confederaziun va al «bainstar social». 50 % da questas expensas van al providement da vegliadetgna (AVS) e 15 % a l'assicuranza d'invaliditad (AI). Vitiers vegnan las prestaziuns supplementaras, l'assicu-ranza cunter la dischoccupaziun (AD), las reducziuns da las premias per assicuranzas da malsaus e las expensas per ils custs da la migraziun.

Cumposiziun dal Cussegl federal tenor partidas politicas dapi l'onn 1848

L'onn **1848** consistiva il Cussegl federal da 7 liberals (oz PLD.Ils Liberals). Els han regi sulets durant 43 onns.

L'onn **1891** è entrà l'emprim commember dals catolic-conservativs (pli tard PCD; oz Allianza dal Center) en la regenza. Il segund è suandà l'onn **1919**.

L'onn **1929** ha il parlament elegi in commember da la Partida da purs, mastergnants e burgais (oz PPS) en il Cus-segl federal.

L'onn **1943** è vegni elegi l'emprim socialdemocrat (PS) en la regenza e l'onn **1951** il segund.

L'onn **1959** han las quatter partidas che avevan ils pli blers electurs concludi da furmar ina regenza tenor la «furmla magica»: 2:2:2:1. Questa repartiziun ha durà 44 onns.

L'onn **2003** ha la PPS gudagnà in sez dapli a cust da la PCD.

L'onn **2008** han ils dus repre-schentants da la PPS midà a la partida burgais-democratica (PBD) ch'era vegnida fundada da nov.

L'onn **2009** è vegni elegi in represchentant da la PPS empè dal represchentant da la PBD ch'era sa retratg.

L'onn **2015** è sa retratga la represchentanta da la PBD. Il parlament ha elegi a sia piazza puspè in represchentant da la PPS.

Dapi lura sa cumpona il Cus-segl federal puspè da quatter differentas partidas – puspè tenor la repartiziun 2:2:2:1. Dapi l'onn 2021 è la PCD represchentada cun il nov num «Allianza dal Center» en il Cussegl federal (dapi sia fusiun cun la PBD).

Il Cussegl federal

Il Cussegl federal consista da set commembras e commembers che han tuts ils medems dretgs. Ellas ed els vegnan tschernids mintga 4 onns dal parlament. Il presidi da la Confederaziun mida mintg'onn. Actualmain appartegnan las cusseglieras federalas ed ils cussegliers federals a quatter differentas partidas. Quatter derivan da la Svizra tudestga, dus da la Svizra franzosa ed in da la Svizra taliana.

Il Cussegl federal sa raduna per regla mintga emna per ina sesida. Dossiers spezialmain pretensius tracta el en sesidas da clausura. Per onn decida el davart passa 2500 fatschentas. Ils set departaments e la Chanzlia federala gidan il Cussegl federal a preparar questas fatschentas.

Termins
Elecziun da la presidenta u dal president da la Confederaziun e da la vicepresidente u dal vicepresidente u dal Cussegl federal:
10 da december 2025
Elecziun da renovaziun totala dal Cussegl federal:
mez december 2027 (sunter las elecziuns dal parlament).

Video
Presidi da la Confederaziun
(en tudestg)

Karin Keller-Sutter
Presidenta da la Confederaziun
scheffa dal Departament da finanzas
dapi 2019 en il Cussegl federal

Guy Parmelin
Vicepresident
schef dal Departament d'economia, furmaziun e retschertga
dapi 2016 en il Cussegl federal

Ignazio Cassis
schef dal Departament d'affars
exteriurs
dapi 2017 en il Cussegl federal

Albert Rösti
schef dal Departament per
ambient, traffic, energia e
communicaziun
dapi 2023 en il Cussegl federal

commembra da la:

PLD

La presidenta da la Confederaziun ha ils medems dretgs sco las ulteriuras commembras ed ils ulteriurs commembers dal Cussegl federal, maina dentant las sesidas e represchenta la Regenza vers anora.

commember da la:

PPS

commember da la:

PLD

commember da la:

PPS

Particularitads

Collegialitad

Sco unic pajais dal mund ha la Svizra in'autorità collegiala sco regenza: las set commembras e commembers dal Cussegl federal èn commembras e commembers dal collegi. Ellas ed els han ils medems dretgs. Il president resp. la presidenta da la Confederaziun maina las sesidas e represchenta la regenza vers anora. Il presidi mida ming'onn.

Consens

En il Cussegl federal vegnan confruntadas ina cun l'autra differentas valurs e differentas opiniuns. Ma las cusseglieras federalas ed ils cussegliers federals tschertgan in consens e prendan las decisiuns cuminaivlamain. Vers anora sa preschenta il Cussegl federal en moda unida: las commembras ed ils commembers dal Cussegl federal defendan las decisiuns dal collegi – er sche quellas na correspundan betg adina a lur tenuta persunala u a la tenuta da lur partida.

Concordanza

La Constituziun federala pretenda che las regiuns dal pajais e las regiuns linguisticas sajan «represchentadas adequatamain». Da las partidas vegni spetgà ch'ellas proponian dunnas ed umens per l'elecziun. Per regola surdat il parlament ils sez dal Cussegl federal tenor la fermezza da las partidas: uschia èn tut las partidas grondas represchentadas en la regenza.

Furmla magica

2:2:2:1 sa cloma la furmla – adina puspè discutada – per la cumposiziun politica dal Cussegl federal: las trais partidas las pli grondas èn represchentadas en il Cussegl federal cun dus sez, la partida la quart gronda cun in sez. 44 onns a la lunga (1959–2003) aveva il Cussegl federal 2 represchentantas resp. represchentants da la PLD, da la PS e da la PCD ed 1 represchentanta u represchentant da la PPS. Dapi lura èn las relaziuns sa midadas levamain: 2 PLD, 2 PS, 2 PPS, 1 PCD (dapi 2021 Alleanza dal Center).

Stabilitad

Las commembras ed ils commembers dal Cussegl federal vegnan tschernids dal parlament per ina perioda d'uffizi da 4 onns e na pon betg vegnir relaschads. La reelecziun è usitada e pussaivla uschè savens sco giavischè. Per regola resta ina commembra u in commember dal Cussegl federal en uffizi fin ch'ella u el na vul betg pli vegnir reelegi u fin ch'ella u el sa retira.

Nagina elecziun tras il pievel

Gia trais giadas han las persunas cun dretg da votar votà davart in'elecziun dal Cussegl federal tras il pievel: 1900, 1942 e 2013. Mintga giada han il pievel ed ils chantuns sbittà questa proposta. Er en pliras intervenziuns parlamentaras è vegnida proponida l'elecziun tras il pievel. Il parlament ha però refusà tuttas.

Elisabeth Baume-Schneider

scheffa dal Departament federal da l'intern
dapi 2023 en il Cussegl federal

commembra da la:

PS

Beat Jans

schef dal Departament da giustia e polizia
dapi 2024 en il Cussegl federal

commember da la:

PS

Martin Pfister

schef dal Departament da defensiun, protecziun da la populaziun e sport
dapi 2025 en il Cussegl federal

commembra da la:

Allianza dal Center

Viktor Rossi
Chancelier federal

dapi 2024 en uffizi

commember da la:

PVL

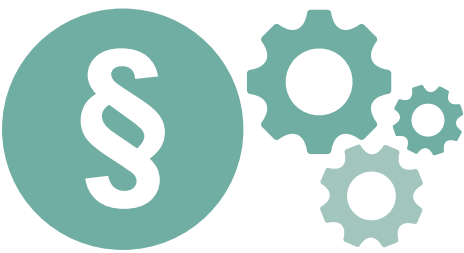
Il chancelier federal è il schef dal stab dal Cussegl federal e maina la Chanzlia federala (→ p. 56). Er el vegn tschernì dal parlament.

Incumbensas dal Cussegl federal

Preparar leschas

Il Cussegl federal suttametta al parlament novas leschas e propona, co che decisiuns dal pievel ston vegnir realisadas. Sias propostas han ina vasta basa: ellas resguardan las posiziuns dals chantuns, da las partidas, da las federaziuns e da las gruppaziuns pertutgadas. Suenten lur «consultaziun» surdat il Cussegl federal ils projects al parlament per la debatta e per la decisiun.

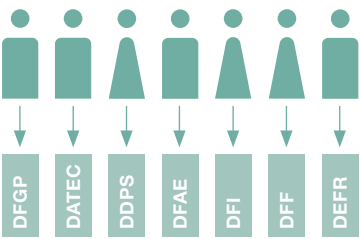
Realisar decisiuns dal parlament

Uschespert ch'il parlament ha deliberà ina lescha, relascha il Cussegl federal las ordinaziuns respectivas: quella fixeschon, co che la lescha sto vegnir realisada concretamain. Sch'il parlament pretenda tschertas mesiras, procura il Cussegl federal che quella vegnian prendidas.

Infurmar

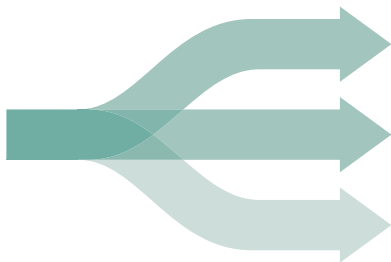
Il Cussegl federal infurmescha ils chantuns, il parlament e la publicità sur differents chanals davart sias decisiuns e davart sias intenziuns. Ils projects da votaziun declera el en il «carnet da votar» cotschen: quel vegn tramess a las votantas ed als votants per posta e publicità en l'internet.

Manar l'administraziun federala

Il Cussegl federal maina l'administraziun federala cun sias var 40 000 collavuraturas e collavuratur. L'administraziun federala è dividida en set departaments. Mintga commembra e mintga commember dal Cussegl federal maina in departament (→ p. 54/55).

Instagram: @gov.ch
X (Twitter): @BR_Sprecher, @SwissGov
Youtube: Il Cussegl federal
Web: www.admin.ch, www.ch.ch
Apps: VoteInfo, CH info

Planisar il futur

Il Cussegl federal prepara il terren per l'avegnir: el fixe-scha directives, determinescha finamiras e mussa, co ch'el vul impunder ils meds finanzials federals. Per ses plans sto el tschertgar maioritads en il parlament ed eventualmain er tar la populaziun e tar ils chantuns.

Directivas dal Cussegl federal per la legislatura 2023–2027

1. La Svizra segirescha sia bainstanza duraivlamain e profita da las schanzas da la digitalisaziun.

2. La Svizra promova la coesiun naziunala e la coesiun da la giustia tranter las generaziuns.

3. La Svizra procura per segirezza, s'engascha per la pasch ed agescha en moda coerenta e fidada en il mund.

4. La Svizra protegia il clima e tegna quint da las resursas natiralas.

Guvernar en temps da crisa

Sche la segirezza interna u externa da la Svizra è periclitada e sch'i sa tracta d'ina urgenza temporala e reala, ha il Cussegl federal il plainpudair da decretar ordinaziuns d'urgenza da durada limitada, premess ch'el na po betg prender mesiras sin basa da leschas existentas (Constituziun federala art. 185). En cas d'ina periclitaziun extraordinaria da la sanadad publica èsi la Lescha d'epidemias, che conceda al Cussegl federal vastas cumpetenzas. En ina situaziun da greva mancanza dastga il Cussegl federal decretar mesiras per garantir il provediment economic dal pajais (Lescha davart il provediment dal pajais). Cumpetenzas dal Cussegl federal per superar situaziuns da crisa prevesan ultra da quai er la Lescha d'asil, la Lescha davart la scussiun ed il concurs, la Lescha davart las tariffas da dazi e la Lescha da telecomunicaziun.

Presidenta da la Confederaziun 2025
Karin Keller-Sutter

Nus vivain en in temp da crisa. Ideas populisticas survegnan adina dapli sustegn e la cuntrada da partidas è pli e pli polarisada. Dunna presidenta da la Confederaziun, tge gida en tals temps?

Che nus na perdain betg il curaschi e che nus ans pudain fidar da nossas instituziuns politicas. Cun sia democrazia directa ha la Svizra in avantatg, cumpareglia cun auters systems politics. La politica è sfurzada da chattar soluziuns che vegnan acceptadas d'ina maioritad ed er sustegnidas dal pievel. Quai procura per stabilitad. Perquai èsi fitg impurtant, che nus hajan quità da nossas instituziuns politicas e da nossas instituziuns dal stadi da dretg. Ellas protegian noss pajais, nossa bainstanza ed ils dretgs da tut las burgaisas e da tut ils burgais.

Tge impurtanza han las finanzas federalas en tals temps? Na stuess ins ussa betg investir uschè bler sco pussaivel?

Cun simplamain far tantas expensas sco pussaivel na vegnan schliads nagins problems – il cuntrari. L'utilisaziun da mintga franc sto vegnir ponderà bain. La finala èn quai ils daners dals pajataglias. Che nus avain pudì sustegnair l'economia e la populaziun cun milliardas durant la pandemia da corona, engraziain nus al frain a l'indebitament. Finanzas federalas equilibradas èn d'enorma impurtanza, cunzunt per sa preparar sin crisas.

Tge è per Vus persunalmain, sco presidenta da la Confederaziun, impurtant per l'onn vegnint?

Jau sun da l'opiniun, che las bunas soluziuns politicas gartegian mo, sche tut las personas participadas sa retegnan in zic. Ins sto tadlar las autras ed ils auters, renconuscher e resguardar buns arguments. Quai pretenda ina tscherta modestad. Uschia chattain nus cumpromiss che ans permettian da progredir.

L'administraziun federala

Post da stab

ChF

Chanzlia federala

Viktor Rossi

Chancelier federal

DFAE

Departament federal
d'affars exteriurs

Ignazio Cassis

Schef dal departament

DFI

Departament federal da
l'intern

Elisabeth Baume-Schneider

Scheffa dal departament

DFGP

Departament federal da
giustia e polizia

Beat Jans

Schef dal departament

Organisaziun independenta

Incumbensà federal per
la protecziun da datas e per
la trasparenza

Secretariat da stadi

Direcziun da
dretg internaziunal public

Direcziun consulara

Direcziun da svilup e da
cooperaziun

Direcziun per resursas

Uffizi federal da cultura

Uffizi federal per meteorologia
e climatologia MeteoSvizra

Uffizi federal da sanadad
publica

Uffizi federal da
segirezza alimentara e fatgs
veterinars

Uffizi federal da
statistica

Uffizi federal d'assicuranzas
socialas

Uffizi federal per l'egualitad
tranter dunna ed um

Archiv federal svizzer

Organisaziuns independentas

Institut svizzer per products
therapeutics Swissmedic

Museum naziunal svizzer

Fundaziun svizra per la
cultura Pro Helvetia

Secretariat da stadi per
migraziun

Uffizi federal da giustia

Uffizi federal da polizia fedpol

Servetsch da surveglianza
dal traffic da posta e da
telecommunicaziun

Organisaziuns independentas

Institut federal da proprietad
intellectuala

Institut federal da metrologia

Institut svizzer da dretg
cumparativ

Autoritad federala da
surveglianza en chaussas da
revisiun

Cumissiun federala da bancas
da giu

Cumissiun federala
da migraziun

Cumissiun arbitradra federala
per la gestiun da dretgs
d'autur e da dretgs parents

Cumissiun naziunala per la
prevenziun cunter la tortura

Tar l'administraziun federala lavuran 42 982 personas
(38 596 plazzas a temp cumplain). 1084 da questas
persunas èn emprendistas ed emprendists, 626 personas
fan in praticum universitar.

L'administraziun federala sustegna il Cussegl federal tar sias incumbensas. Ella sa cumpona da set departaments e da la Chanzlia federala. Mintga departament vegn manà d'ina cussegliera federala u d'in cusseglier federal. A la testa da l'administraziun federala stat il Cussegl federal collectiv.

DDPS Departament federal da defensium, protecziun da la populaziun e sport Martin Pfister Schef dal departament Secretariat general Secretariat da stadi per la politica da segirezza Uffizi federal da la cybersegirezza Uffizi federal da protecziun da la populaziun Uffizi federal da l'armament Uffizi federal da topografia Uffizi federal da sport Gruppa da defensium Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun Auditorat superiur	DFF Departament federal da finanzas Karin Keller-Sutter Scheffa dal departament Secretariat general Secretariat da stadi per dumondas finanziaias internaziunalas Uffizi federal da la duana e da la segirezza dals cunfins Uffizi federal d'informatica e telecomunicaziun Uffizi federal per edifizis e logistica Administraziun federala da finanzas Uffizi federal da persunal Administraziun federala da taglia Organisaziuns independentas Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas Controlla federala da finanzas Cassa federala da pensiun PUBLICA	DEFR Departament federal d'economia, furmaziun e retschertga Guy Parmelin Schef dal departament Secretariat general Secretariat da stadi per l'economia SECO Secretariat da stadi per furmaziun, retschertga ed innovaziun Uffizi federal d'agricultura Uffizi federal per il provediment economic dal pajais Uffizi federal d'abitaziuns Uffizi federal dal servetsch civil Organisaziuns independentas Surveglianza dals pretschs Cumissiun da concurrenza Cussegl da las Scolas politechnicas federalas Cussegl da las Scola auta federala per la furmaziun professiunala Agentura svizra per la promoziun da l'innovaziun	DATEC Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun Albert Rösli Schef dal departament Secretariat general Uffizi federal da traffic Uffizi federal d'aviatica civila Uffizi federal d'energia Uffizi federal da svilup dal territori Uffizi federal da communicaziun Uffizi federal d'ambient Uffizi federal da svilup dal territori Organisaziuns independentas Inspecturat federal per la segirezza nucleara Inspecturat federal d'installaziuns a current ferm Servetsch svizzer d'inquisiziun da segirezza Cumissiun federala per l'electricitad Cumissiun federala da communicaziun Autoritad independenta da recurs davart radio e televisiun Cumissiun federala da la posta Cumissiun dal traffic da viafier
--	--	---	---

En Svizra pon ins emprender 260 differentas professiuns. 50 da quellas er tar l'administraziun federala.

Chanzlia federala ChF

La Chanzlia federala è il post da stab dal Cussegl federal: ella procura ch'il Cussegl federal possa decider en moda fundada ed infurmar en moda coordinada. Sco guardiana dals dretgs dal pievel organisescha ella las elecziuns e las votaziuns federalas e controlla iniziativas e referendums.

Ord il local da maschinas da la democrazia directa: Las glistas da sutscriptiuns vegnan zavradas tenor chantuns e lura dumbradas e controlladas conscienziusamain.

Viktor Rossi,
Chancelier federal
dapi 2024

Prepara las decisiuns dal Cussegl federal

Il Cussegl federal sa raduna per regla ina giada l'emna per ina sesida e decida davart numerusas fatschentas. Avant pon ils departaments ed ils uffizis federals prender posiziun davart las singulas tractandas. La Chanzlia federala coordinescha questas «proceduras da cunrapport». A las sesidas dal Cussegl federal èn il chancelier federal ed ils dus vicechancelliers adina da la partida.

- **Vicechanceliera:** Rachel Salzmänn
- **Vicechancelier e pledader dal Cussegl federal:** Andrea Arcidiacono (enfin la fin da mars)

Infurmescha davart las decisiuns dal Cussegl federal

Suenter las sesidas dal Cussegl federal sa preschenta il pledader dal Cussegl federal a las medias ed orientescha la publicitad davart las decisiuns dal Cussegl federal. Ils conclus federals ed ils rapports vegnan publitgads en il «Fegl uffizial federal», leschas ed ordinaziuns en la «Collecziun uffiziala da las leschas federalas».

Planisescha per l'avegnir

La Chanzlia federala persequitescha ils svilups naziunals ed internaziunals e deducescha da quai il basegn politic d'agir. Ella è responsabla per la planisaziun e per il controllig dal Cussegl federal: per la perioda da legislatura da 4 onns, per las finamiras annualas e per il rapport da gestiun.

Sustegna la presidenta da la Confederaziun

L'onn 2025 surpiglia la cussegliera federala Karin Keller-Sutter sco presidenta da la Confederaziun incumbensas supplementaras en Svizra ed a l'exteriur. La Chanzlia federala la sustegna latiers e procura per cuntinuitad d'in onn presidial a l'auter.

Coordinescha en l'administraziun federala

Il chancelier federal maina la Conferenza mensila dals

secretaris generals (CSG): qua coordineschan las secretarias generalas ed ils secretaris generals las lavurs dals departaments. Il sector «Transformaziun digitala e direcziun da las TIC» (TDT) procura per la collavuraziun en connex cun la digitalisaziun: el coordinescha e sustegna projects correspondents en l'administraziun federala.

Surveglia ils dretgs dal pievel

La Chanzlia federala guarda che tut las votaziuns ed elecziuns federalas vegnian realisadas correctamain. A tgi che lantscha ina iniziativa dal pievel u in referendum dat ella las infurmaziuns necessarias per proceder correctamain e las prescripziuns ch'èn d'observar (→ p. 22 ss.). La Chanzlia federala lavura ensemen cun ils chantuns vi d'in project per pudair eleger e votar en il futur er sin via electronica (e-voting) en Svizra.

Tgira la plurilinguitad

En Svizra valan il tudestg, il franzos ed il talian sco linguas uffizialas: tut ils texts giuridics ed uffizials da la Confederaziun ston esser avant maun en questas trais linguas, en tscherts cas er en rumantsch. Texts che sa drizzan ad in public internaziunal datti er en englais. La Chanzlia federala è responsabla per la qualitat da las translaziuns.

Publitgescha sin tut ils chanals

Per las votaziuns federalas trametta la Chanzlia federala las explicaziuns da votaziun a las votantas ed als votants ed actualisescha l'app «VoteInfo». Avant las elecziuns trametta ella in mussavia electoral. Cun duas paginas d'internet, cun videos explicativs e cun la broschura «La Confederaziun en furma concisa» porscha ella infurmaziuns actualas e detagliadas. La Chanzlia federala è er activa en las medias socialas.

Instagram: @gov.ch
X (Twitter): @BR_Sprecher, @SwissGov
YouTube: Il Cussegl federal
Internet: www.admin.ch, www.ch.ch
Apps: VoteInfo, CH info

Custs 2023 (CHF)
79 miu.

Plazzas a temp
cumplain
297

www.bk.admin.ch

Organisaziun
independenta

Incumbensà federal per la
protecziun da datas e per la
trasparenza IFPDT:
Adrian Lobsiger
www.edoeb.admin.ch

Departament federal d'affars exteriurs DFAE

Il DFAE defenda ils interess da la politica exteriura da la Svizra. El tgira relaziuns cun auters stadis e cun organisaziuns internaziunalas, p.ex. cun la UE e cun la ONU. Là po ella contribuir sias enconu-schientschas specificas e sia credibladad per la regulaziun paschai-
vla da dispitas a favor da la cuminanza mundiala.

Cun conferenzas sco quella sin
il Bürgenstock il fanadur 2024
pussibilitescha la Svizra il dialog
davart pasch, segirezza e stabilitad.

«Promover la pasch dumonda curaschi».

Ignazio Cassis, schef dal DFAE.
Dapi 2017 en il Cussegl federal.

La guerra en l’Ucraina, il conflict en il Proxim Orient, cumbats en il Sudan: en blers lieus sin il mund pateschan umans da las consequenzas da violenza. Pasch, segirezza e stabilitad èn perquai in accent da la politica exteriura da la Svizra l’onn 2025. A medem temp lavura la Svizra cun auters stadis vi da cundiziuns da basa che duain garantir pasch, segirezza e stabilitad. En quest connex sa basa la Svizra er sin las experientschas ch’ella ha fatg ils ultims dus onns sco commembra dal Cussegl da segirezza da l’ONU. La primavera 2025 vegn ella plinavant – en il mandat da l’Assamblea generala da l’ONU – ad organisar sco stadi depositar da las Convenziuns da Geneva ina conferenza davart la situaziun en il Proxim Orient.

Sco pajais che ha d’engraziar ses bainstar per ina part considerabla a l’export è la Svizra dependenta da structuras che funcziunan e ch’èn reguladas. Perquai ha il Cussegl federal cumenzà tractativas cun la UE, la partenaria commerziala la pli impurtanta da la Svizra. Sche questas tractativas duessan vegnir terminadas e sch’il Cussegl federal è da l’avis che lur resultat saja bun ord vista da la Svizra, suttascrivess el il contract ed al sutta-mettess al parlament.

181 stadis, 43 organisaziuns internaziunalas, var 750 NGOs: la Geneva internaziunala porscha en in lieu ina vasta expertisa – e quai er per la politica exteriura da la Svizra: da pasch e discharmament sur dretgs umans, affars umanitars, lavur e sanadad fin scienza e svilup persistent.

Custs 2023 (CHF)
3,53 miu.

Plazzas a temp cumplain
5461

www.eda.admin.ch

Secretariat general SG-DFAE

Secretari general: Markus Seiler
www.eda.admin.ch

Secretariat da stadi

Secretari da stadi:
Alexandre Fasel

Direcziun da dretg internaziunal public DDIP

Directur: Franz Perrez

Direcziun consulara DC

Directura: Marianne Jenni

Direcziun da svilup e da cooperaziun DSC

Directura: Patricia Danzi
www.eda.admin.ch/deza

Direcziun per resursas DR

Directur: David Grichting

Departament federal da l'intern DFI

Il DFI s'engascha per in sistem da sanadad effizient ch'è accessibel a tuttas e tuts. El procura er ch'il nivel da las rentas da la AVS e da la 2. pitga vegnia mantegnì a lunga vista. Ses puncts centrals cumpiglian ultra da quai la diversidad culturala e la coesiun sociala, l'egualitad tranter dunna ed um sco er l'inclusiun da persunas cun impediments.

Il Dis d'acziun naziunals per ils dretgs da las persunas cun impediments 2024 èn vegnids cunorganisads da l'Uffizi federal per l'egualitad da persunas cun impediments (UFPI). En il Tessin ed en auters chantuns han gi lieu per l'emprima giada sessiuns da persunas cun impediments.

«Egualitad, solidaritad e diversitad èn valurs essenzialas ch’il DFI defenda e promova mintga di.»

Elisabeth Baume-Schneider, scheffa dal DFI.
Dapi 2023 en il Cussegl federal.

Il DFI garantescha l’egualitad da las schlattainas e la solidaritad tranter las generaziuns, meglierescha l’inclusiun da persunas cun impediments, promova la diversitad culturala e linguistica e rinforza uschia la coesiun. In ultier accent metta el sin il cumbat cunter il rassissem.

Las assicuranzas socialas ed il providiment professiunal, la limitaziun dals custs en il sector da sanadad e l’admissiun da novs medicaments, la promoziun da la cultura, la segirezza da virtualias e la sanadad d’animals, la preparaziun da prognosas da l’aura segiras e da statisticas – las incumbensas che las collavuraturas ed ils collavurats dal DFI adempleschan, han ina influenza directa sin il mintgadi da la populaziun.

Il departament realisescha actualmain numerus projects da refurma per garantir a lunga vista in sistem da sanadad efficazi, finanziarment supportabel ed accessibel a tuttas e tuts, per permetter cundiziuns da basa favuraivlas en il sector da la cultura e per finanziair en moda persistente da las assicuranzas socialas en favur da las generaziuns dad oz e da damaun.

Custs 2023 (CHF)
20,52 miu.

Plazzas a temp cumplain
2759

www.edi.admin.ch

Secretariat general SG-DFI

Co-secretaris generalis: Stefan Hostettler e
Jean-Christophe Kübler

www.edi.admin.ch

Uffizi federal per l’egualitad tranter dunna ed um UFEG

Co-directura: Stéphanie Lachat
Co-directur: Gian Beeli

www.ebg.admin.ch

Uffizi federal da cultura UFC

Directura: Carine Bachmann

www.bak.admin.ch

Archiv federal svizzer AFS

Directur: Philippe Künzler

www.bar.admin.ch

Uffizi federal per meteorologia e climatologia MeteoSvizra

Directur: Christof Appenzeller

www.meteoschweiz.admin.ch

Uffizi federal da sanadad publica UFSP

Directura: Anne Lévy

www.bag.admin.ch

Uffizi federal da segirezza alimentara e fatgs veterinars USAV

Directur: Hans Wyss

www.blv.admin.ch

Uffizi federal da statistica UST

Directur:

Georges-Simon Ulrich

www.bfs.admin.ch

Uffizi federal d’assicuranzas socialas UFAS

Directur: Stéphane Rossini

www.bsv.admin.ch

Organisaziuns independentas

Institut svizzer per products therapeutics Swissmedic

Directur: Raimund T. Bruhin

www.swissmedic.ch

Museum naziunal svizzer MNS

Directura: Denise Tonella

www.nationalmuseum.ch

Fundaziun svizra per la cultura Pro Helvetia

Directur: Philippe Bischof
(Michael Kinzer a partir dal fanadur 2025)

www.prohelvetia.ch

Departament federal da giustia e polizia DFGP

Il DFGP elavura leschas per reagir sin las sfidas da la societad e per crear l'egualitad da las schanzas. El controlla ch'il dretg vegnia observà e garantisce uschia la segirezza giuridica. El regola sut tge cundiziuns che persunas estras dastgan entrar, viver e lavurar u survegnir asil en Svizra. El dirigia plinavant la collavuraziun naziunala ed internaziunala da la polizia, quai cun la finamira da garantir ina rait da segirezza per l'entira populaziun.

Patrunas e patruns ch'engaschan
requirentas e requirents d'asil e
persunas admessas provisoricain
survegnan sut tshertas circums-
tanzas sustegn finanziel.

«Communablain vai meglier.»

Beat Jans, schef dal DFGP.
Dapi 2024 en il Cussegl federal.

In accent dal DFGP è la politica da migraziun. In'impurtanza particulara ha en quest regard l'integraziun da persunas cun in titel da dimora en Svizra. Da l'integraziun profiteschan numnadamain tut las persunas participadas: las persunas cun titel da dimora obtegnan independenza. L'economia po occupar posts vacants e las estras ed ils esters che vivan en Svizra survegnan novas perspectivas professiunalas e pon finanziair sezs lur subsistenza. Il DFGP promova perquai il barat tranter patrunas e patruns, persunas che tschertgan lavur ed ils posts d'integraziun. Uschia pon obstachels vegnir identifitgads ed eliminads.

In ulteriur accent dal DFGP è la protecziun da la populaziun. Tar il cumbat cunter il commerzi cun umans procura il DFGP per ina buna collavuraziun cun tut las partenarias ed ils partenaris, per che las victimas vegnian protegidas il meglier pussaivel e per che las delinquentas ed ils delinquents vegnian chastiads. Il DFGP elavura plinavant in project per augmentar las purschidas d'agid a victimas da violenza a chasa e da violenza sexuala. Cun la revisiun da la Lescha davart l'agid a victimas duain victimas retschaiver tranter auter access durant 24 uras ad in tractament spezialisà.

Ultra da quai promova il DFGP la digitalisaziun. Il parlament ha approvà la fin dal 2024 las basas legalas per ina cumprova d'identitad digitala uffiziala (E-ID). Las utilisadras ed ils utilisaders duain pudair s'identifitgar digitalmain en l'avegnir, e quai en moda segira, svelta e nuncumplitgada. A medem temp duain ellas ed els mantegnair tanta controlla da lur datas sco pussaivel. La E-ID duai vegnir introducida il 2026.

Custs 2023 (CHF)
4,33 miu.

Plazzas a temp
cumplain
2026

www.ejpd.admin.ch

Secretariat general SG-DFGP

Co-secretaria generala: Nora Bertschi
Co-secretari general: Sebastian Kölliker
www.ejpd.admin.ch

Secretariat da stadi per migraziun SEM

Secretari da stadi:
Vincenzo Mascioli
www.sem.admin.ch

Uffizi federal da giustia UFG

Directur: Michael Schöll
www.bj.admin.ch

Uffizi federal da polizia fedpol

Directura:
Eva Wildi-Cortés
www.fedpol.admin.ch

Servetsch da surveglianza dal traffic da posta e da telecomunicaziun (Servetsch STPT)

Manadra: Daniela Schär
www.li.admin.ch

Organisaziuns independentas

Institut federal da proprietad intellectuala IPI

Directura:
Catherine Chammartin
www.ige.ch

Institut federal da metrologia METAS

Directur: Philippe Richard
www.metas.ch

Institut svizzer da dretg cumparativ ISDC

Directura: Nadjma Yassari
www.isdc.ch

Autoritad federala da surveglianza en chaussas da revisiun ASR

Directur: Reto Sanwald
www.rab-asr.ch

Cumissiun federala da bancas da gieu CFBG

Responsabel: Thomas Fritschi
www.esbk.admin.ch

Cumissiun federala da migraziun CFM

President: Manuele Bertoli
www.ekm.admin.ch

Cumissiun arbitradra federala per la gestiun da dretgs d'autur e da dretgs parents CAF

Presidenta:
Helen Kneubühler Dienst
www.eschk.admin.ch

Cumissiun naziunala per la prevenziun cunter la tortura CNPT

Presidenta: Martina Caroni
www.nkvf.admin.ch

Departament federal da defensiu, protecziun da la populaziun e sport DDPS

Il DDPS è responsabel per la politica da segirezza da la Svizra – cun l'armada, cun il Secretariat da stadi per la politica da segirezza, cun l'Uffizi federal da protecziun da la populaziun, cun il Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun, cun l'armasuisse e cun l'Uffizi federal da la cybersegirezza. **La promoziun dal sport cun l'Uffizi federal da sport ubain la geoinfurmaziun cun swisstopo èn ulteriuras pitgas dal departament.**

La preschientscha da las dunnas sto vegnir promovida en ils secturs dominads tradiziunalmain dals umens.

«Mintga emprendista ed emprendist porta ina nova perspectiva. Quai ans pussibilitescha da dumagnar meglier las sfidas.»

Martin Pfister, schef dal DDPS.
Dapi 2025 en il Cussegl federal.

Ina buna furmaziun è la clav per in avegnir da success. Perquai èsi ina gronda finamira dal DDPS da porscher bleras differentas plazzas d’emprendissadi. La varietad sa mussa tranter auter en il sectur artisanal e tecnic, nua ch’i dat ina tscherna tranter professiuns d’emprendissadi tradi-ziunalas e modernas.

600 emprendistas ed emprendists vegnan furmads mintg’onn. Quai è la mesadad da tut las emprendistas ed emprendists en l’administraziun federala. En tut la Svizra pon vegnir emprendidas 40 differentas professiuns vegnir emprendidas tar il DDPS – da la polimecanista e dal scrinari sur la cuschiniera ed il laborant fin l’informaticra.

In grond avantatg tar il DDPS e l’assistenza individuala. Las emprendistas ed ils emprendists vegnan accompagnads stretgmain d’instructuras ed instructurs qualifitgads e motivads. Tar las plazzas d’emprendissadi vegni dà paisa a la qualitat e fidadadad, uschia che las emprendistas ed ils emprendists disponan silsuenter da las cumpetenzas relevantas per il martgà da lavur. L’ambient d’emprender è modern, animant e plain activitads praticas che promovan l’autonomia ed il senn da responsabladad.

Tar il DDPS pon tuttas e tuts che vulan lavurar en in ambient dinamic ed innovativ sa sviluppar professiunalmain. En differents lieus da tut la Svizra porscha il departament 12 500 plazzas en passa 200 professiuns. El s’engascha per in ambient da lavur exemplaric cun valurs cleras ed ina cultura inclusiva.

Custs 2023 (CHF)
6,79 miu.

Plazzas a temp
cumplain
12252

www.vbs.admin.ch

Secretariat general SG-DDPS

Secretari general: Daniel Büchel
www.vbs.admin.ch

Secretariat da stadi per la politica da segirezza SEPOS

Secretari da stadi:
Markus Mäder
www.sepos.admin.ch

Uffizi federal da la cybersegirezza UFCS

Directur: Florian Schütz
www.ncsc.admin.ch

Uffizi federal da protecziun da la populaziun UFPP

Directura: Michaela Schärer
www.babs.admin.ch

Uffizi federal da l’armament armasuisse

Schef da l’armament:
Urs Loher
www.ar.admin.ch

Uffizi federal da topografia swisstopo

Directur: Fridolin Wicki
www.swisstopo.admin.ch

Uffizi federal da sport UFSPO

Directura: Sandra Felix
www.baspo.admin.ch

Gruppa da defensiun

Schef da l’armada: cumandant da corp Thomas Süssli
www.vtg.admin.ch

Servetsch d’infurmaziun da la Confederaziun SIC

Directur: Christian Dussey
www.ndb.admin.ch

Auditorat superiur AS

Auditor superiur:
Stefan Flachsmann
www.oa.admin.ch

Departament federal da finanzas DFF

Finanzas federalas, stabilitad dal martgà da finanzas, taglias – tar il DFF pertutgan blers affars las finanzas publicas svizras e la politica da finanzas. Il DFF incassa taglias e dazis e controlla il traffic da persunas e da rauba al cunfin. Ultra da quai furnescha el servetschs per l'entira administraziun federala, da l'informatica al persunal fin als edificis ed a la logistica.

Producziun da la munaida da 5 raps tar la Munaidaria federala Swissmint: rondellas (munaidas nunelavuradas) avant ch'ellas vegnan battidas en la maschina vibranta.

«Finanzas saunas permettán al stadi da procurar per il bainstar da la populaziun.»

Karin Keller-Sutter, scheffa dal DFF.
Dapi 2019 en il Cussegl federal.

Presidenta da la Confederaziun 2025.

Finanzas saunas ed ina politica da finanzas consequenta dattan al stadi la libertad ch’el dovra per servir a sias burgaisas ed a ses burgais. Quai gida er a mantegnair la confidenza da basa da las investuras e dals investurs sco er da las burgaisas e dals burgais en ina creschientscha economica persistenta.

Il Cussegl federal pratitgescha ina politica da finanzas che sa basa sin las prescripziuns dal frain a l’indebitament. Quest instrument da l’administraziun finanziaria prescriba l’import maximal da las expensas totalas entaifer il budget. El sa basa sin las entradas stimadas tenor la situaziun economica.

Las finanzas federalas vegnan a fruntar sin insaquantas sfidas ils proxims onns. L’inveteraziun da la populaziun vegn a chaschunar expensas socialas pli autas, cunzunt en il sector da la sanadad e da la AVS.

Plinavant ha l’instabilitad geopolitica mundiala chaschunà expensas pli grondas per la segirezza, cunzunt tar il budget da l’armada. Mesiras da spargn vegnan ad esser necessarias per mantegnair l’equiliber da las finanzas. L’onn 2024 ha il Cussegl federal incaricà ina gruppa d’experts d’examinar las incumbensas e las subvenziuns da la Confederaziun sco er da far propostas davart la sanaziun da las finanzas federalas.

Las mesiras proponidas vegnan ad esser il tema d’ina vasta consultaziun. L’ultim pled ha il parlament che approva mintga onn il budget.

Expensas 2023 (CHF)
18,27 miu.

Plazzas a temp cumplain
8729

www.efd.admin.ch

Secretariat general SG-DFF

Secretaria generala: Barbara Hübscher Schmuki
www.efd.admin.ch

Secretariat da stadi per dumondas finanzialas internaziunalas SFI

Secretaria da stadi:
Daniela Stoffel
www.sif.admin.ch

Uffizi federal da la duana e da la segirezza dals cunfins UDSC

Directur: Pascal Lüthi
www.bazg.admin.ch

Uffizi federal d’informatica e telecomunicaziun UFIT

Directur: Dirk Lindemann
www.bit.admin.ch

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

Directur: Pierre Broje
www.bbl.admin.ch

Administraziun federala da finanzas AFF

Directura:
Sabine D’Amelio-Favez
www.efv.admin.ch

Uffizi federal da personal UFFER

Directura:
Rahel von Kaenel
www.epa.admin.ch

Administraziun federala da taglia AFT

Directura: Tamara Pfammatter
www.estv.admin.ch

Organisaziuns independentas

Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas FINMA

Directur: Stefan Walter
www.finma.ch

Controlla federala da finanzas CDF

Directur: Pascal Stirnimann
www.efk.admin.ch

Cassa federala da pensiun PUBLICA

Directura: Doris Bianchi
www.publica.ch

Departament federal d'economia, furmaziun e retschertga DEFR

Il DEFR definescha las cundiziuns generalas per l'economia e per il martgà da lavur. El definescha las reglas che valan en l'economia privata ed en l'agricultura e defenda ils interess da l'economia sco er da la scienza svizra a l'exteriur. El è responsabel per organisar la furmaziun professiunala e promova la perscrutaziun. Il DEFR è er responsabel per il provediment da la Svizra cun bains necessaris per viver.

In manaschi agricul ad Epagny, chantun Friburg: en l'avegnir pudess er el vegnir distgargià tras simplificaziuns administrativas.

«Da simplificaziuns pon blers profitar: en il commerzi, en il mund da lavur ed en l'agricultura.»

Guy Parmelin, schef dal DEFR.
Dapi 2016 en il Cussegl federal.

La Svizra è fermamain integrada en l'economia mundiala. Per garantir l'access als martgads a l'exteriur e per rinforzar la cumpetitivitad en convenziuns da commerzi liber (CCL) d'ina impurtanza centrala per la Svizra. Ina rait da commerzi cun 43 partenaris simplifitgescha considerablain il commerzi. La CCL existenta cun la China dapi il 2014 vegn actualmain optimada e sviluppada vinavant. Cun l'India percenter è vegnida stipulada il mars 2024, suenter 16 onns da tractativas, ina nova convenziun – in term impurtant per la politica commerciala da la Svizra.

Betg mo il commerzi, mabain er l'agricultura duai vegnir simplifitgada. Ina mira centrala è la distgargia administrativa da puras e purs svizzers. La finamira dal Cussegl federal è in'agricultura productiva ed in provediment cun victualias stabil che corresponda als principis da la persistenza. Perquai stgaffescha il DEFR las cundiziuns da basa che rinforzan la valorisaziun en tut l'agricultura ed en tut l'economia da victualias.

Mintga quatter onns determinescha il Cussegl federal la politica per promover la furmaziun, la perscrutaziun e l'innovaziun. En il center dal messadi 2025-2028 stat, suenter pliras periodas cun augments d'expensas sur la media, la consolidaziun. La Confederaziun ed ils chantuns procuran communablain tut tenor lur cumpetenzas per in'auta qualitat e permeabladad dal spazi da furmaziun svizzer.

Custs 2023 (CHF)
12,66 miu.

Plazzas a temp cumplain
2255

www.wbf.admin.ch

Secretariat general SG-DEFR

Secretaria generala: Nathalie Goumaz
www.wbf.admin.ch

Secretariat da stadi per l'economia SECO

Secretaria da stadi:
Helene Budliger Artieda
www.seco.admin.ch

Secretariat da stadi per furmaziun, retschertga ed innovaziun SEFRI

Secretaria da stadi:
Martina Hirayama
www.sbf.admin.ch

Uffizi federal d'agricultura UFAG

Directur: Christian Hofer
www.blw.admin.ch

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

Directur a.i.:
Christoph Hartmann
www.bwl.admin.ch

Uffizi federal d'abitaziuns UFAB

Directur: Martin Tschirren
www.bwo.admin.ch

Uffizi federal dal servetsch civil CIVI

Directur: Christoph Hartmann
www.zivi.admin.ch

Organisaziuns independentas

Surveglianza dals pretschs SPR

Survegliader dals pretschs:
Stefan Meierhans
www.preisueberwacher.admin.ch

Cumissiuin da concurrenza CUMCO

Directur: Patrik Ducrey
www.weko.admin.ch

Cussegl da las Scolas politechnicas federalas Cussegl da las SPF

President:
Michael O. Hengartner
www.ethrat.ch

Scola auta federala per la furmaziun professiunala SAFFP

Directura:
Barbara Fontanellaz
www.ehb.swiss

Agentura svizra per la promoziun da l'innovaziun Innosuisse

Directura:
Dominique Gruhl-Bégin
www.innosuisse.ch

Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC

Vias, viafiers, electricitad e medias: il DATEC garantisce il provedi-
ment da basa da la Svizra cun servetschs publics a favur dal service
public. Ma er la natira tutga tar sias tematicas: il guaud, la cuntrada,
l'aua, l'aria, las plantas ed ils animals. Il DATEC s'engascha per ina
politica dal clima, da la quala profita er l'economia.

En 55 lieus en il Lai da Constanza
vegn sediment auzà siadora cun
questa crana e lura lavà, crivlà e
controllà sin conchiglias quagga.

«La protecziun e l'utilisaziun da nossa natira ston esser en l'equiliber. Il DATEC s'occupa da quai.»

Albert Rösti, schef dal DATEC.
Dapi 2023 en il Cussegl federal.

Noss lais adempleschan funcziuns impurtantas: els furneschan aua da baiver, servan a la recreaziun, al turissem ed a la pestga. A medem temp èn els spazis da viver da blers animals e plantas. Ma ils lais èn sut squitsch e sa midan. Per pudair chapir meglier ils svilups observa in team internaziunal da perscrutadras e perscrutaders cun il sustegn dal DATEC exactamain la situaziun al Lai da Constanza.

Cun il project da perscrutaziun «SeeWandel» examine-schan ellas ed els per exempel l'influenza da substanzas nutritivas, neofitas e la midada dal clima sin l'ecosistem dal lai.

Questas lavurs mussan ch'il Lai da Constanza è sa revegni sunter decennis pesants. Grazia a bunas sereneras ed a l'engraschament modest en l'agricultura dat el puspè in dachasa a bunamain las medemas plantas d'aua sco pli baud. Novas spezas invasivas disturban dentant l'equiliber. Uschia è la conchiglia quagga sa derasada en tut il lai. Quai ha consequenzas negativas per l'infrastructura da la prelevaziun d'aua (aua da baiver, utilisaziun termica).

Las datas dal project «SeeWandel», al qual er l'Austria e la Germania èn participadas, pon gidar a prognostigar la cundiziuns che sa midan cuntinuadamain – e quai er areguard auters lais. Sin questa basa pon mesiras vegnir prendidas a temp, per che la protecziun e l'utilisaziun da la natira restian preservadas.

Custs 2023 (CHF)
14,46 miu.

Plazzas a temp cumplain
2526

www.uvek.admin.ch

Secretariat general SG-DATEC

Secretari general: Yves Bichsel
www.uvek.admin.ch

Uffizi federal da traffic UFT

Directura: Christa Hostetter
www.bav.admin.ch

Uffizi federal d'aviatica civila UFAC

Directur: Christian Hegner
www.bazl.admin.ch

Uffizi federal d'energia UFE

Directur: Benoît Revaz
www.bfe.admin.ch

Uffizi federal da svilup dal territori ARE

Directur: Jürg Röthlisberger
www.astra.admin.ch

Uffizi federal da communicaziun UFCOM

Directur: Bernard Maissen
www.bakom.admin.ch

Uffizi federal d'ambient UFAM

Directura:
Katrin Schneeberger
www.bafu.admin.ch

Uffizi federal da svilup dal territori ARE

Directura: Maria Lezzi
www.are.admin.ch

Organisaziuns independentas

Inspecturat federal per la segirezza nucleara IFSN

Directur: Marc Kenzelmann
www.ensi.ch

Inspecturat federal d'installaziuns a current ferm ESTI

Mainagestiun: Daniel Otti
www.esti.admin.ch

Servetsch svizzer d'inquisiziun da segirezza SISE

President: Pieter Zeilstra
www.sust.admin.ch

Cumissiu federala per l'electricitad ElCom

President: Werner Luginbühl
www.elcom.admin.ch

Cumissiu federala da communicaziun ComCom

President: Christian Martin
www.comcom.admin.ch

Autoritad independenta da recurs davart radio e televisiun AIRR

Presidenta:
Mascha Santschi Kallay
www.ubi.admin.ch

Cumissiu federala da la posta PostCom

Presidenta:
Anne Seydoux-Christe
www.postcom.admin.ch

Cumissiu dal traffic da viafier RailCom

Presidenta: Barbara Furrer
www.railcom.admin.ch

Giudicativa **Las dretgiras**

L'onn 2025 datti in giubileum: 150 onns Tribunal federal sco dretgira suprema permanenta da la Svizra. Perquai avra el sias portas per la populaziun – ils 6 da settember en sia sedia a Lucerna

ed ils 13 e 14 da settember en sia sedia principala a Losanna. Foto: Dis da las portas avertas al Tribunal federal per il giubileum da «175 onns Constituziun federala».

Giudicativa

Ils tribunals

I dat 4 tribunals federals. Il tribunal suprem è il Tribunal federal. El decida en ultima istanza davart cas da quasi tut ils secturs giuridics. **Ils 3 tribunals federals d'emprima istanza han differentas incumbensas. Il Tribunal penal federal è competent per cas penals cun ina impurtanza speziala per la Confederaziun svizra e per recurs concernent l'assistenza giudiziala internaziunala en fatgs penals. Il Tribunal administrativ federal decida davart recurs cunter disposiziuns d'autoritads administrativas federalas ed il Tribunal federal da patentas en dispitas davart patentas per invenziuns.**

www.eidgenoessischegerichte.ch

Procedura successiva

Sco emprima u segunda istanza giuditgeschan dretgiras chantunalas u tribunals federals d'emprima istanza. Sche persunas pertutgadas n'èn betg d'accord cun ina sentenza, pon ellas recurrer al Tribunal federal. La Lescha davart il Tribunal federal regla, sut tge premissas ch'in recurs è pussaivel.

Elecziun da las derschadras e dals derschaders

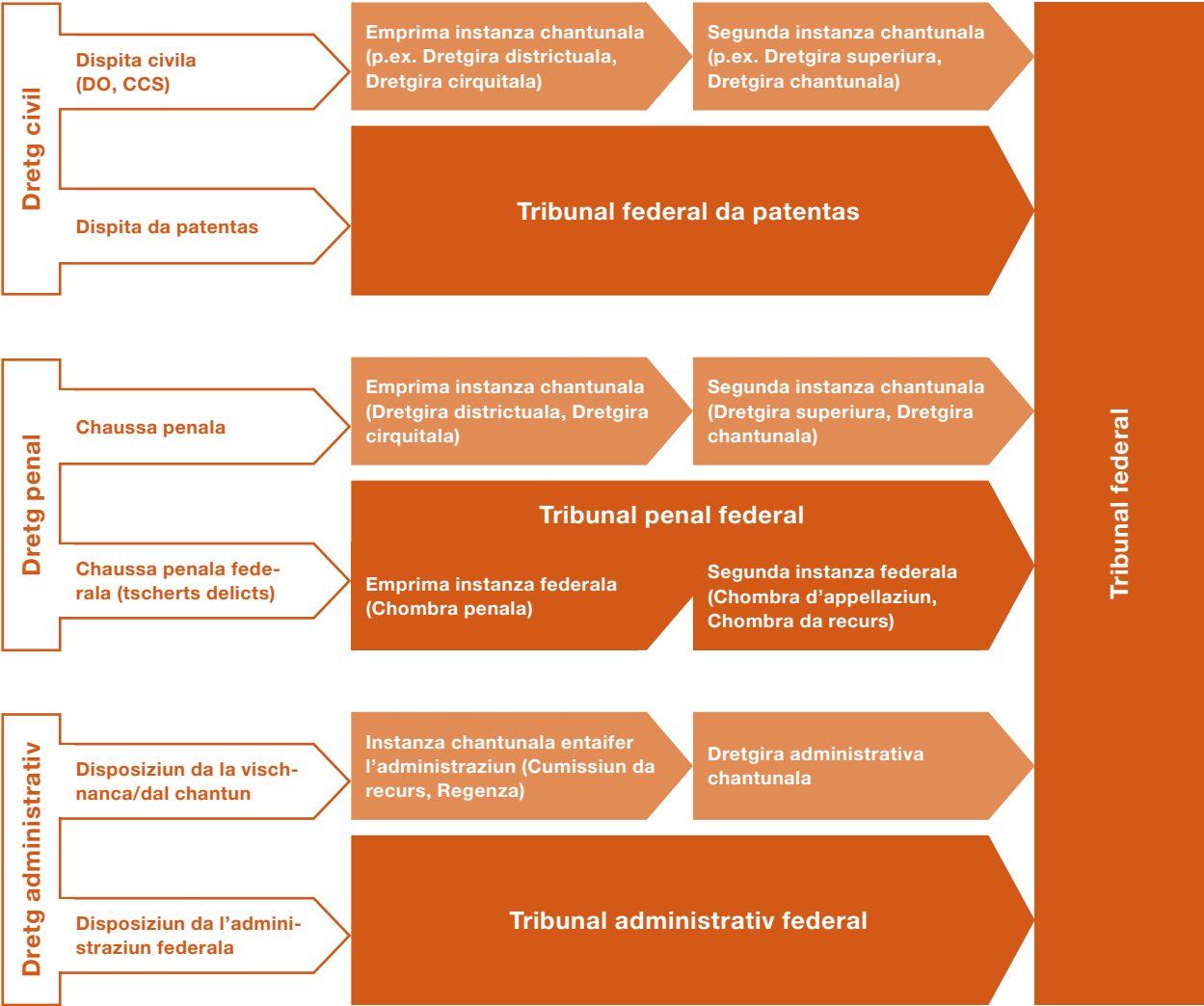
Las derschadras ed ils derschaders dals tribunals federals vegnan elegids da l'Assamblea federala plenara per ina durada d'uffizi da 6 onns. La reelecziun è pussaivla illimitadamain. Las derschadras ed ils derschaders sa retiran da lur uffizi il pli tard la fin da lur 68avel onn.

L'Assamblea federala plenara elegia il presidi ed il vice-presidi dals tribunals. La durada d'uffizi dal presidi è 2 onns (excepciun Tribunal federal da patentas: 6 onns). In'unica reelecziun è pussaivla.

Ils tribunals da la
Confederaziun svizra
(en tudestg)

Vias da procedura en il sistem giuridic svizzer

Ils tribunals federals èn repartids sin quatter lieus

L'onn 2023 èn vegnidas terminadas var 14 800 proceduras

Il Tribunale federal

Il Tribunale federal decida sco istanza suprema en dispitas tranter burgaisas, tranter burgais ed il stadi, tranter chantuns sco er tranter Confederaziun e chantuns. Pertutgads èn il dretg civil, penal, administrativ e d’assicuranza sociala.

www.bger.ch

Incumbensas

Controlla definitivamain sentenzias da dretgiras inferiuras

Il Tribunale federal giuditgescha sco istanza suprema recurs cunter sentenzias da dretgiras chantunals supremas, dal Tribunale penal federal, dal Tribunale administrativ federal e dal Tribunale federal da patentas. El controllascha, sche quels han applitgà correctamain il dretg. En cas da dumondas da dretgs umans poi vegnir recurri al Tribunale europeic dals dretgs umans (TEDU). Sch’il TEDU constatescha che la Svizra haja violà ils dretgs umans, na vegn la sentenza betg abolida directamain. Sut tschertas circumstanzas pon las persunas pertutgadas però pretender ch’i vegnia decidì da nov (revisiun).

Procura per in’applicaziun unitara dal dretg

Cun sias decisiuns procura il Tribunale federal per l’observaziun e per in’applicaziun unitara dal dretg federal. El protegia ils dretgs costituziunals da las burgaisas e dals burgais. Ils ulteriurs tribunals e las autoritads administrativas s’orienteschan a sias sentenzias.

Gida a sviluppar il dretg

Sch’il Tribunale federal sto giuditgar ina dumonda giuridica che n’è betg u betg cleramain reglada en la lescha, gida el cun sia giurisdicziun a sviluppar il dretg. Mintgatant sa mussi, ch’ina regulaziun legala per in tschert problem giuridic manca, ma ch’ina tala fiss necessaria. En quest cas fa il Tribunale federal attent il legislatur a questa largia. Quai po avair per consequenza, ch’il parlament cumplettescha u formulescha da nov ina lescha.

Organisaziun

Partiziuns

Il Tribunale federal è structurà tenor secturs giuridics. El consista da las suandantas 8 divisiuns:

- 2 partiziuns da dretg public a Losanna (p.ex. dretgs politics, dretg da persunas estras)
- 2 partiziuns da dretg public a Lucerna (p.ex. taglias, assicuranza d’accidents ed assicuranza d’invaliditad)
- 2 partiziuns da dretg civil a Losanna (p.ex. dretg da contracts, dretg da famiglia)
- 2 partiziuns da dretg penal a Losanna

40 derschadras e derschaders ordinaris e 19 en uffizi accessoric lavuran tar il Tribunale federal. Dals commembers ordinaris da dretgira èn 15 dunnas e 25 umens. Trais èn da lingua materna taliana, 12 da lingua materna franzosa e 25 da lingua materna tudestga.

Per las commembras ed ils commembers da dretgira vala in scumond d’exequir ina lavur pajada ultra da lur activitad sco derschadra federala u derschader federal.

Anoravers vegn il Tribunale federal represchentà da ses presidi. Davart las pli impurtantas dumondas decida il Tribunale collectiv cun tut las 40 derschadras federalas e derschaders federals.

President: François Chaix

Custs 2023 (CHF)
100 miu.

Plazzas a temp cumplain
345

Video
Il Tribunale federal

Secretari general dal Tribunale federal:
Nicolas Lüscher

Las commemoras ed ils commembers da dretgira vegnan sustegnids da 350 collavuraturas e collavuratur, da quels èn var 160 actuaras ed actuars da dretgira. Quellas e quels coopereschon a la sentenza. En blers cas han ellas ed els l'incumbensa d'elavurar in sboz da la sentenza. La sentenza vegn però adina tratga da las derschadras e dals derschaders participads.

Secretariat general

Il Secretariat general prepara las sesidas dals gremis directivs, sustegna la realisaziun da lur conclus e stat a disposiziun al presidi sco er a tut las derschadras federalas ed ils derschaders federal. El organischescha inscunters cun delegaziuns d'autras dretgiras e d'organisaziuns internaziunalas e responseschon la tgira da las relaziuns naziunalas ed internaziunalas.

Sco center da servetschs da la dretgira sustegna il Secretariat general las singulas partiziuns en connex cun lur lavur quotidiana. A las commemoras ed als commembers da dretgira sco er a las actuaras ed als actuars da dretgira metta el a disposiziun tut las infurmaziuns giuridicas necessarias. Ultra da quai procura il Secretariat general, che las sentenzias dal Tribunal federal sajan accessiblas publicamain. Per las pretensiuns spezialas da la dretgira sviluppa il sector d'informatica applicaziuns sin mesira.

L'organ directiv suprem da l'administraziun giudiziala è la Cumissiun administrativa che consista dal presidi, dal vicepresidi e d'ina ulteriura commembra u d'in ulteriur commember da la dretgira. Las unitads administrativas vegnan manadas dal secretari general. El maina ultra da quai il secretariat da la dretgira collectiva, da la Conferenza dals presidents e da la Cumissiun administrativa. A las sesidas da la Cumissiun administrativa e da la Conferenza dals presidents fa el part cun vusch consultativa.

Portas avertas per la populaziun

A la sedia principala dal Tribunal federal a Losanna ed a la sedia a Lucerna pon persunas singulas e gruppas participar regularmain a visitas guidadas. Durant l'onn da giubileum 2025 han lieu dis da las portas avertas (guardar «Trais dumondas al president dal Tribunal federal»):

Dis da las portas avertas 2025
6 da settember 2025 a Lucerna
13/14 da settember 2025 a la sedia principala a Losanna

Visitas tar il Tribunal
federal a Losanna

Visitas tar il Tribunal
federal a Lucerna

Tractativas publicas
da sentenzias

Particularitads

Per regla en scrit

La procedura davant Tribunal federal ha lieu da princip en scrit. Sco emprim vegn inoltrà il recurs; suenter vegn la cuntrapartida supplitgada da s'exprimer en chaussa. Ina tractativa davant dretgira cun in'audiziun da partidas e da perditgas u cun plets da defensiun da las advocatas e dals advocats na datti da princip betg davant il Tribunal federal. Per far la sentenza studegia la derschadra u il derschader responsabel las actas e suttametta in sboz en scrit a las autras derschadras ed als auters derschaders participads. Sche tuts èn d'accord cun la sentenza, è ella tratga. Sch'els n'èn betg d'accord, ha lieu ina tractativa publica da sentenza a bucca.

Transparent

En cas d'ina tractativa publica da sentenza discutan las derschadras ed ils derschaders il cas, savens en preschientscha da las partidas en disputa, da collavuratur da las medias u da visitadras. A la fin voteschan ils derschaders cun tegnair si il maun. Las tractativas da sentenza che interesseschan spezialmain la publicitad, ve-

gnan messas a disposiziun en registraziuns da film. Dapi l'onn 2000 vegnan tut las sentenzias dal Tribunal federal publicadas en l'internet. Davart sentenzias spezialmain impurtantas redigia il Tribunal federal ina communicaziun a las medias, per onn èn quai circa 50 fin 60.

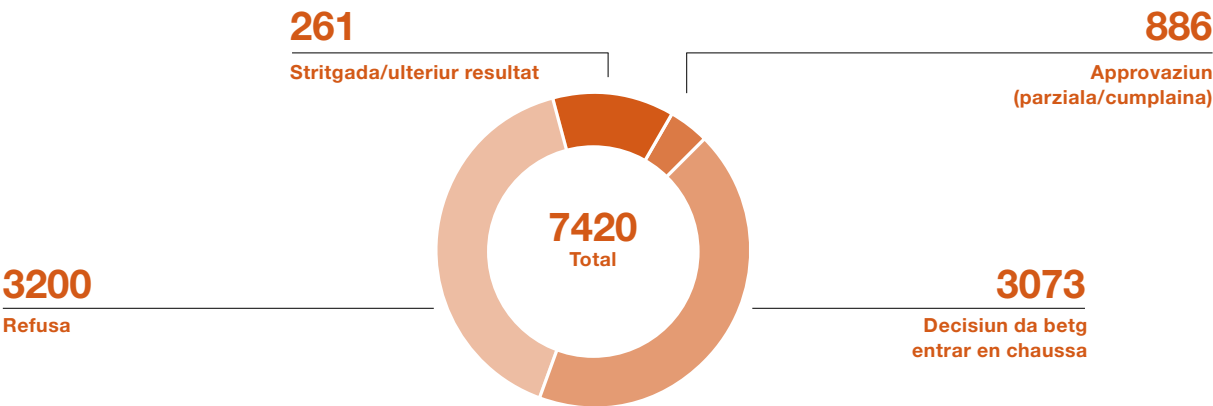
Nagins agens scleriments davart l'eveniment

Il Tribunal federal controllescha dumondas giuridicas. El sa basa da princip sin ils fatgs, co ch'els èn vegnids constatads da las instanzas precedentas.

Pluriling – 3 u 5 derschaders

Las derschadras ed ils derschaders dal Tribunal federal derivan da tut las regiuns linguisticas da la Svizra. En tractativas publicas da sentenza discurren els lur lingua materna. Las sentenzias vegnan redigidas en tudestg, franzos u talian e na vegnan betg translataadas. Per regla decidan 3 derschaders, sch'i dat dumondas giuridicas d'impurtanza generala u sin proposta d'ina derschadra 5.

Proceduras tenor tip da liquidaziun 2023

«En il stadi da dretg è la giustia il cunterpais ch'è necessari, per che las instituziuns funcziunian bain.»

François Chaix
President dal Tribunal federal 2025/2026

Trais dumondas al president dal Tribunal federal

Tge festivescha il Tribunal federal l'onn 2025?

Il Tribunal federal exista dapi l'onn 1848. Sias cumpetenzas n'eran dentant anc fitg limitadas ed el sa radunava mintgamai tenor basegn en differents lieus en Svizra. Cun la Constituziun federala da l'onn 1874 èn las cumpetenzas vegnidas extendidas fermamain; oravant tut ha el però survegnì l'onn 1875 sia sedia stabla a Losanna. L'onn 2025 festivescha il Tribunal federal pia ses giubileum da 150 onns sco dretgira permanenta.

E co festivescha el quest anniversari?

Cun differentas occurrenzas. Il matg ha lieu l'act festiv uffizial cun represchentantas e represchentants en spezial da la politica, da la giustia e da la giurisprudenza. Plinavant vegn il Tribunal federal ad organisar il matg ina dieta spezialisada. A quella vegnan a participar las dretgiras chantunales superiuras, las dretgiras supremas dals 46 stadis commembers dal Cussegl da l'Europa sco er ulteriuras represchentantas ed ulteriurs represchentants da la giustia svizra e dal mund giuridic. Per las collavuraturas ed ils collavuratur dal Tribunal federal vegn organisada il zercladur ina festa. E spezialmain fitg ans legrain nus da preschentar nossa instituziun a la populaziun, e quai durant ils dis da las portas avertas dals 6 da settember 2025 (a la sedia a Lucerna) e dals 13 e 14 da settember 2025 (a la sedia principal a Losanna)!

Tgeninas autras etappas istoricas enconuscha il Tribunal federal?

Attent vuless jau far sco emprim a l'installaziun dal Tribunal federal d'assicuranzas (TFA) l'onn 1917 a Lucerna. L'onn 2007 ha el fusiunà cumpletamain cun il Tribunal federal. In ulteriur term impurtant è stada l'elecziun da dunna Margrith Bigler-Eggenberger l'onn 1974 sco emprima derschadra federala. E la finala vuless jau menziunar il 1. da schaner 2007: Dapi questa data ha il Tribunal federal la cumpetenza da decider davart dispitas en connex cun elecziuns federalas. Questa cumpetenza rinforza la posiziun dal Tribunal federal sco guardia da la democrazia.

Il president dal Tribunal federal vegn elegi dal parlament per dus onns. El represchenta il Tribunal federal vers anora.

Il Tribunale penal federal

Il Tribunale penal federal giuditgescha en 2 instanzas cas penals d'impurtanza speziala per la Confederaziun. **El decida ultra da quai recurs cunter la Procura publica federala e cunter autras autoritads da persecuziun penala e d'assistenza giudiziala e conflicts da cumpetenzza tranter chantuns u tranter Confederaziun e chantuns.**

www.bstger.ch

Incumbensas

Blers cas penals decidan las dretgiras chantunals. Il Tribunale penal federal giuditgescha cas penals d'impurtanza speziala per la Confederaziun. Latiers tutgan malfatgs dad u cunter emploiads federals, delicts cun materias explosivas, falsificaziun da daners, criminalitad economica transcunfinala, criminalitad organisada, corruzziun e lavada da daners u delicts d'aviatica.

Il Tribunale penal federal controlla ordinaziuns d'autoritads federalas da persecuziun penala e d'assistenza giudiziala internaziunala en chaussas penals. Plinavant decida el conflicts da cumpetenzza tranter autoritads da persecuziun penala.

Organisaziun

Il Tribunale penal federal ha 1 chombra penala, 1 chombra da recurs ed 1 chombra d'appellaziun. Las sentenzias da la chombra penala pon ins contestar a la chombra d'appellaziun. La chombra d'appellaziun exista pir dapi l'onn 2019. Cunter bleras decisiuns da la chombra da recurs e da la chombra d'appellaziun pon ins recurrer al Tribunale federal.

Il Tribunale penal federal ha 22 derschadras e derschaders ordinaris e 14 derschadras e derschaders en uffizi accessoric. Els vegnan sustegnids da circa 77 collavuraturas e collavuratur. Gremis directivs dal Tribunale penal federal èn la Cumissiun administrativa ed il Plenum (tut las derschadras e tut ils derschaders ordinaris).

President: Alberto Fabbri

Particularitads

Proceduras grondas

Ina procedura penala davant il Tribunale penal federal po pertutgar pliras persunas e po esser plurilingua, tant ch'i dovra translaziuns. Mintgant èsi da prender mesiras da segirezza spezialas en la tractativa principala. En grondas cas cun pliras persunas participadas cuntegna la sentenza en scrit regularmain pli che 100 paginas.

Relaziun internaziunala

Savens han proceduras penals ina relaziun internaziunala, cunzunt en il champ da la criminalitad economica e dal terrorissem. La Chombra da recurs decida, sch'ina persuna dastga vegnir extradida da la Svizra en in auter pajais u sch'i ston vegnir consegnads meds da cumprova (per il pli documents da banca) ad in auter pajais.

Custs 2023 (CHF)
18 miu.

Plazzas a temp
cumplain
81

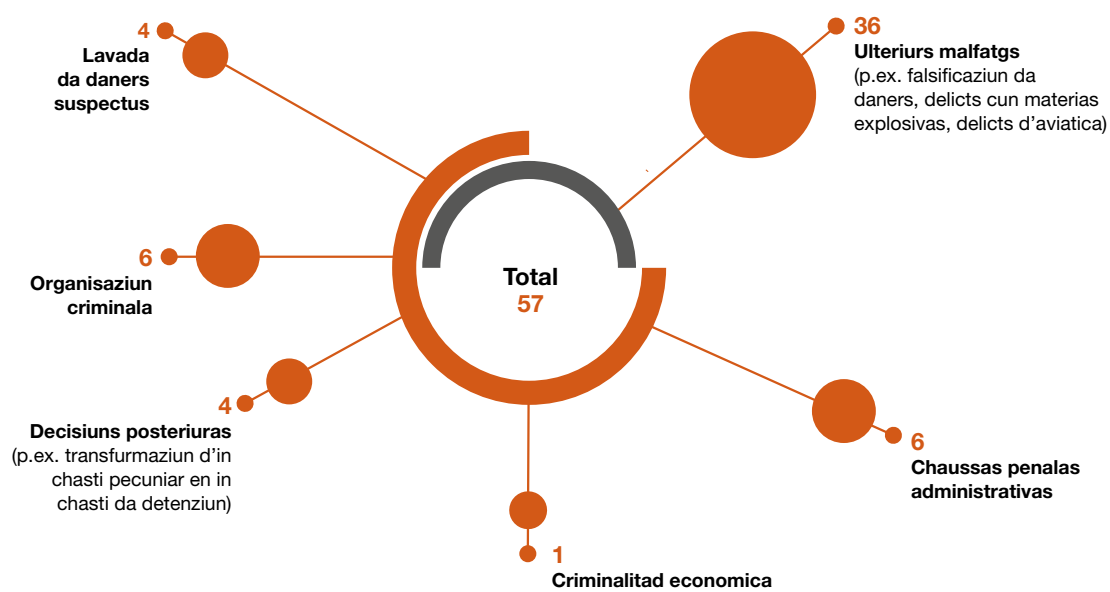

**Video Tribunale penal
federal (en tudestg)**

Il Tribunal penal federal ha sia sedia a Bellinzona.

Chombra penala: tip da las fatschentas 2023

Il Tribunal amministrativ federal

Il Tribunal amministrativ federal tracta recurs cunter disposiziuns d'autoritads administrativas federalas. **En tscherts secturs controllescha el er decisiuns chantunalas.**

www.bvger.ch

Il Tribunal amministrativ federal è vegnì fundà l'onn 2007 a Berna ed ha dapi l'onn 2012 sia sedia a Son Gagl.

Incumbensas

Sin recurs decida il Tribunal administrativ federal la legalitad da disposiziuns d'autoritads administrativas federalas. Il spectrum tematic da las materias giuridicas tractadas è vast. Ellas tanschan dad A sco asil fin Z sco zona. Il Tribunal administrativ federal giuditgescha ultra da quai recurs cunter tschertas decisiuns da regenzas chantunalas, p.ex. tar glistas dals ospitals. Sin plant giuditgescha el sco emprima istanza en 3 secturs spezialas, p.ex. tar contracts da dretg public.

Organisaziun

Il Tribunal administrativ federal cun sedia a Son Gagl ha 6 partiziuns ed 1 secretariat general. Principalmain s'occupa la partiziun I dals secturs infrastruttura, taxas, persunal federal e protecziun da datas, la partiziun II dals secturs economia, concurrenza e furmaziun, la partiziun III dals secturs assicuranzas socialas e sanadad publica, las partiziuns IV e V dal dretg d'asil e la partiziun VI dal dretg da personas estras e dal dretg da burgais.

Las derschadras ed ils derschaders vegnan elegids da l'Assamblea federala plenara. Els exequeschan lur uffizi independentamain ed unicamain obligads al dretg.

Presidenta: Claudia Cotting-Schalch

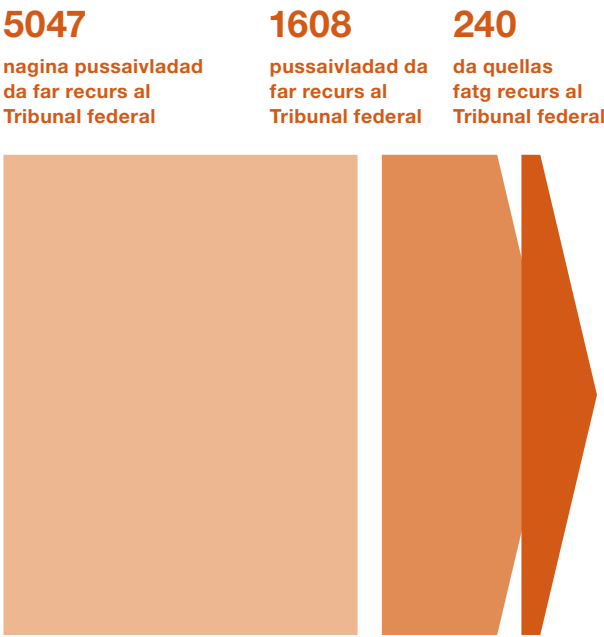

Video
Tribunal administratif
federal (en tudestg)

Custs 2023 (CHF)
84 miu.

Plazzas a temp
cumplain
369

6655 proceduras liquidadas l'onn 2023

Particularitads

Agens scleriments

Tar ina disputa giuridica na sa basa il Tribunal administrativ federal betg sin fatgs ch'èn resultads tar l'istanza prece-denta e sin motivs ed arguments da las partidas, mabain sclerescha sez fatgs decisivs. Per quest intent incumben-sescha el expertisas e fa tractativas d'instrucziun u visitas ocularas.

Per part definitiv

Mintg'onn liquidescha il Tribunal administrativ federal principalmain en scrit en media 6500 proceduras en tudestg, franzos e talian. Bleras proceduras tracta el definitivamain.

Il Tribunal federal da patentas

Il Tribunal federal da patentas decida disptas da patentas. Il tribunal il pli pitschen dals tribunals federals tracta regularmain cun acturs internaziunals. Cun il consentiment da las partidas vegni pledà er en englais.

www.bpatger.ch

Incumbensas

Il svilup d'ina idea tecnica custa per regla. Cun ina patenta po vegnir protegida giuridicain la «proprietad intellectuala» d'ina invenziun. En disptas decida il Tribunal federal da patentas, sch'ina novaziun tecnica ademplescha las premissas per pudair giudair la protecziun d'ina patenta; el giuditgescha, sche dretgs da patentas existents vegnan violads. Plinavant sto il Tribunal federal da patentas decider, tgi ch'è la possessura legala resp. il possessur legal d'ina patenta u co ch'ina patenta dastga vegnir duvrada en il rom d'ina licenza.

Fin l'onn 2012 eran las dretgiras chantunals responsablas per giuditgar disptas da patentas. Dapi lura è quai chaussa dal Tribunal federal da patentas. Sias sentenzias pon vegnir contestadas tar il Tribunal federal.

Organisaziun

Il Tribunal federal da patentas è il pli pitschen dals tribunals federals. El n'ha betg differentas partiziuns. 42 derschadras e derschaders en uffizi accessoric lavuran en il Tribunal federal da patentas; ma els n'han betg agens biros en l'edifizi dal tribunal. En uffizi principal lavuran il president, 1 derschader sco er 2 actuaras da dretgira e 2 collavuraturs da chanzlia.

Il Tribunal federal da patentas ha sia sedia a Son Gagl. Ma el n'ha nagina atgna sala da dretgira. Sch'i dat tractativas giudizialas, han ellas lieu en l'edifizi dal Tribunal administrativ federal vischin. Las tractativas dal Tribunal federal da patentas pon avair lieu en ils chantuns, p.ex. a Neuchâtel, sche las partidas derivan da la Svizra franzosa.

President: Mark Schweizer

Fatschentas tenor champs technics, entradas 2023

Particularitads

Er englais sco lingua da dretgira

Davant il Tribunal federal da patentas cumparan savens acturs che lavuran sin plaun internaziunal; en il sector tecnic vegn savens duvrà l'englais. Las partidas en dispta dastgan manar la procedura er en englais, sche tuts èn d'accord cun quai.

Derschaders cun enconuschientschas technicas

En las proceduras dal Tribunal federal da patentas sa tracti savens da dumondas technicas complexas. Perquai vegnan consultadas derschadras e derschaders cun enconuschientschas technicas correspundentas. Quai permetta proceduras sveltas e favuraivlas, perquai ch'i po vegnir desistì da lungas expertisas custaivlas tras expertas ed experts externs.

Custs 2023 (CHF)
1 miu.

Plazzas a temp cumplain
6

Sentenzias dals tribunals federals

Incitaziun a l'odi pervia da l'orientaziun sexuala

Per l'emprima giada ha il Tribunal federal confermà ina sentenza da culpabilitad pervia da discriminaziun e da l'incitaziun a l'odi pervia da l'orientaziun sexuala. En ina intervista da film en l'internet era la persuna sentenziada s'exprimida l'onn 2021 en moda spretschanta davart ina schurnalista e davart la cuminanza omosexuala e lesba. Cun la lingua duvrada e cun differentas expressiuns discreditantas ha ella envidà ils lecturs da sia contribuziun, da spretschar la schurnalista particularmain pervia da sia orientaziun sexuala. La contribuziun ha già l'intenziun da svegliar e d'intensivar sentiments d'odi pervia da l'orientaziun sexuala.
Sentenzia 6B_1323/2023; DTF 150 IV 292

Pled dal Cussegl federal avant las votaziuns

La Societad svizra da radio e televisiun (SRG SSR) n'ha betg violà il princip da la diversità, cura ch'ella ha emess il pled dal Cussegl federal davart il project concorrent Frontex sin radio SRF avant la votaziun dals 15 da matg 2022. Pervia dal caracter particular dals plets stoi vegnir fatg pretensiuns main rigurusas envers quest princip che per autras emissiuns relevantas per las votaziuns. Il public po senz'auter identifitgar e classifitgar ils plets sco part da las activitads d'infurmaziun dal Cussegl federal. Las votantas ed ils votants en disads da furmar in'atgna opiniun, er sch'il Cussegl federal prenda posiziun.
Sentenzia 2C_871/2022; previsa la publicaziun da la DTF

Anteriu minister da l'intern da Gambia davant dretgira pervia da crims cunter l'umanitad

La Chombra penala dal Tribunal penal federal ha sentenzià l'antieru minister da l'intern da Gambia pervia da crims cunter l'umanitad. Ils onns 2000 fin 2016 haja el commess plirs mazzaments intenziunads, torturas e sequestraziuns da persunas en Gambia. Per quests crims ha el survegna in chasti da detenziun da 20 onns sco er in'expulsiun da 12 onns. La cumpetenzza da la Svizra per malfatgs commess mo a l'exteriur sa basa sin il princip d'universalitad per la persecuziun da crims cunter il dretg internaziunal. Areguard puncts d'accusaziun da la violaziun sco crim cunter l'umanitad n'ha la Svizra nagina pussanza penala, perquai ch'ina attatga sistematica u vasta cunter la populaziun civila n'è betg stada stabilida. Cunter questa sentenza han tut las partidas da procedura annunzià l'appellaziun.
Sentenzia SK.2023.23

Furniziuns da mangiativas n'en betg spediziuns postalas

Sco autoritad da regulaziun sin il martgà da posta ha la PostCom qualifitgà las furniziuns da mangiativas dad Uber ed eat.ch sco spediziuns postalas. Consequentmain stuessan ils dus manaschis garantir a lur emploiads las cundiziuns da lavur usitadas en il sector postal ed elavurar in contract collectiv da lavur. Il Tribunal administrativ federal ha dà suatientscha al recurs dals dus manaschis. El ha constatà ch'il transport da rauba e da martganzia a toc, che cumpiglia er la furniziun da mangiativas, n'è betg suttaless a la Lescha da posta.
Sentenzias A-4721/2021 ed A-4350/2022

Comparis vala sco intermediatura d'assicuranzas

Sin la pagina d'internet da comparis.ch pon ils utilisaders tranter auter cumparegliar soluziuns d'assicuranzas e – cun cliccar vinavant – empustar directamain in'offerta tar l'assicuranza respectiva. L'offerta vegn bain fatga sur ina firma schumellina, las activitads da las duas interpresas ston dentant exnum esser economicamain independentas ina da l'autra. Per quest motiv ha il Tribunal administrativ federal confermà la decisiun da l'Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas, che Comparis saja da classifitgar sco intermediatura d'assicuranzas.
Sentenzia B-5886/2023

La violaziun dals dretgs da patenta da Stromer è vardaivla

Il Tribunal federal da patentas ha approvà ina dumonda da la producenta svizra dad e-bikes Stromer da prender mesiras preventivas (omission, sequestraziun provisorica) cunter ina interpresa da concurrenza. Tenor l'avis dal Tribunal federal ha ella fatg valair vardaivlamain, che la patenta dispaivla è giuridicmain valaivla e che la construcziun dal product da concurrenza en il sector da la furtga davos / ischigl davos / mosel dal motor violescha ils dretgs da patenta da la producenta Stromer. Ultra da quai ha la firma Stromer fatg valair vardaivlamain ch'i smanatschia per ella ina perdita da la svieuta pervia da l'introducziun dal product da concurrenza.
Sentenzia S2023_004 e S2023_005

Sentenzias
publitgadas dal
Tribunal federal

Impressum

Editura, concept

Chanzlia federala, Secziun da sustegn per la communicaziun
Chasa federala vest, 3003 Berna
info@bk.admin.ch

Redacziun e translaziun

Servetschs d'infurmaziun e servetschs linguistics da la Chanzlia federala, da la Chanzlia chantunala dal Grischun, dals departaments, dals Servetschs dal parlament e dals tribunals federals

Concepziun

wapico SA, Berna
Fabienne Grossen, Berna (frontispizi)
Chanzlia federala, Secziun da sustegn per la communicaziun

Fotografias

Chanzlia federala (p. 3, 6, 16, 28, 36, 44, 50, 51, 53, 56, 57, 59-63, 65-71)
Servetschs dal parlament (p. 33, 35, 44)
Pro Infirmis (p. 45)
Arthur Gamsa (p. 46)
DFAE (p. 58)
DDPS (p. 64),
Tribunal federal (p. 72, 76, 79)
Tonatiuh Ambrosetti/UFEL (p. 81)
Tribunal administrativ federal (p. 82)

Fotografias istoricas sin las paginas 10/11 (en urden cronologic)
Veglia Confederaziun: Archiv dal stadi da Sviz
Helvetica: Museum naziunal svizzer (MNS)
Mediazion: MNS
Contract federal: Archiv federal svizzer/Wikimedia Commons
Guerra da la Lia separatista: MNS
Constituziun federala: MNS
Extensiun da la democrazia: Wikimedia Commons
Emprima Guerra mundiala, chauma generala: MNS
Proporz: Wikimedia Commons
Segunda Guerra mundiala: Hans Tomamichel/MNS
Egualitad dals dretgs: MNS
Terza Constituziun federala: Wikimedia Commons

Fin da redacziun

20 da schaner 2025

Ediziun

total	131 500
tudestg	75 000
franzos	35 000
talian	13 000
rumantsch	1 500
anglais	7 000

Stampa e producziun dal stadi preliminar

Vogt-Schild Druck SA

Distribuziun

Questa publicaziun po vegnir empustada gratuitamain
tar l'Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL
www.bundespublikationen.admin.ch
Nr. d'artitgel 104.617.r

47avla ediziun, favrer 2025

gedruckt in der
schweiz

Cun gronds meanders passa l'Aara tras Berna.
Qua stat la Chasa federala: il center da la politica svizra.

www.admin.ch
www.ch.ch
www.parlament.ch